

Varangerhalvøya
nasjonalparkstyre

Møteinnkalling

Utvalg:	Varangerhalvøya nasjonalparkstyre/Várnjárgga álbmotmeahccestivra
Møtested:	, Vadsø
Dato:	17.06.2025
Tidspunkt:	10:00

Eventuelt forfall må meldes snarest til nasjonalparkforvalter. Vararepresentanter møter etter nærmere beskjed.

Befaring - Startpunkt og sti til Nattfjelldalen

Saksliste

Utvalgs-saksnr	Innhold	Lukket	Arkiv-saksnr
ST 33/25	Registrering av deltakere, beslutningsdyktighet		
ST 34/25	Godkjenning av innkalling og saksliste, valg av godkjenner protokoll		
ST 35/25	Godkjenning av Årsmelding 2024 for Varangerhalvøya nasjonalparkstyre		2025/1463
ST 36/25	Orienteringssaker styremøte 5 Varangerhalvøya nasjonalparkstyre		2025/1463
RS 19/25	Møtereferat - Varanger Samiske museum og Nasjonalparkforvalter		2025/2624
ST 37/25	Behandling av søknad om uttak av prøvemateriale, dateringsmateriale ved kulturminne fangstanlegg - Varangerhalvøya nasjonalpark - Båtsfjord kommune - UIT Norges arktiske universitet		2025/4626
ST 38/25	Eventuelt		

ST 33/25 Registrering av deltakere, beslutningsdyktighet
ST 34/25 Godkjenning av innkalling og saksliste, valg av godkjenner protokoll

Arkivsaksnr: 2025/1463-15

Saksbehandler: Geir Østereng

Dato: 12.06.2025

Utvalg	Utvalgssak	Møtedato
Varangerhalvøya nasjonalparkstyre/Várnjárgga álbmotmeahccestivra	35/25	17.06.2025

Godkjenning av Årsmelding 2024 for Varangerhalvøya nasjonalparkstyre

Forvalters innstilling

Styret godkjenner årsmeldingen for 2024.

Saksopplysninger

Vedlagt.

Vurdering

Vedlegg:

- 1 Årsmelding 2024 VNP utkast til styremøte__12 juni

Årsmelding 2024

Varangerhalvøya nasjonalparkstyre
Várnjárgga álbmotmeahccestivra
Varenkinniemen Kansalistaras styyri

Čoskajávri 7 mai 2024

<https://www.nasjonalparkstyre.no/Varangerhalvoya/>

www.varangerhalvoya.no

<https://www.facebook.com/NasjonalparkVarangerhalvoya>

Innhold

1	Nasjonalparkstyret	3
2	Styrets arbeid	4
3	Dispensasjonssaker behandlet i 2024.....	15
4	Nettsider.....	18
5	Forvalters arbeid	18
6	Økonomi.....	34
8	Småviltjakt, elgjakt og laksefisket i 2024	39
9	Overvåkning av naturmangfoldet, forskning	48

1 Nasjonalparkstyret

Styret for Varangerhalvøya nasjonalpark ble sist konstituert 12.04.2024. Styret har forvaltningsansvaret for:

- ✓ **Varangerhalvøya nasjonalpark - Várnjárgga álbmotmeahcci**
- ✓ **Persfjorden - Syltefjorden landskapsvernområde/ Biezavuona-Oardduvuona suodjemeahcci**
- ✓ **Syltefjorddalen naturreservat/ Oarddu luondumeahcci**
- ✓ **Ytre Syltevik naturreservat**
- ✓ **Sandfjordneset naturreservat**

Styret er oppnevnt av Miljødirektoratet. Styrets medlemmer innstilles fra de 4 kommuner områdene omfatter (1 repr hver). Sametinget (2 repr), og Troms og Finnmark Fylkesting (1 repr). Hvert medlem har en personlig vararepresentant. Styret har i 2024 hatt følgende medlemmer og varaer.

Valgt ut året	Representerer	Navn	Personlig vara
2027	Vardø kommune	*Birger Knudsen (leder, AU)	Yvonne Andresen Bangsund
2027	Vadsø kommune	Wenche Pedersen	Stein Mathisen
2027	Unjarga – Nesseby	Bård Kostamo Olsen	Toril Iversen
2027	Båtsfjord kommune	*Elise Lund Holm (nestleder, AU)	Ronald Wærnes
2025	Sametinget	Ingvild Marie L. Halvorsen	Torill Olsen
2025	Sametinget	*Frank inge Sivertsen (AU)	Ragnhild Melleby Aslaksen
2027	Troms og Finnmark Fylkesting	*Willy Andreas Pedersen (Vara AU)	Kristin Rajala

AU* Arbeidsutvalg

Avtroppende styre hadde første styremøte 12 februar 2024, inntil nytt var på plass fra 12.04.2024.

Avtroppende leder var Jens-Petter Falkensten (leder) og Hanne Iversen Noste (nestleder).

Arbeidsutvalget (AU) bestod av Jens-Petter Falkensten (leder), Hanne Iversen Noste (nestleder) og Frank Inge Sivertsen medlem i AU, hvor Birger Knutsen har vært vara.

Vi vil takke representantene som trådte ut av styret for sin innsats med å forvalte verneområdene våre!

Nye representanter etter kommunevalg og Fylkestingsvalg høsten 2023 fremgår av tabellen over.

Arbeidsutvalget avgjør saker som har mindre betydning for verneverdiene. Dette omfatter saker hvor sekretariatet innstiller positivt/kurante saker innenfor rammer angitt i styremøter/ forvaltningsplan eller hvor sekretariatet innstiller negativt og utvalget er enig.

2 Styrets arbeid

Foto: Wenche Pedersen.

Deler av styret besøkte i oktober Øvre Pasvik nasjonalparkstyre ved forvalter Rolf Kollstrøm. Vi inspiserte startpunkt Sortbrysttjern, så på kulturspor i trær av østsamiske barkuttak, arbeid med ny sykkelsti like utafor

nasjonalparken, Infopunkt Gjøken og Svanhovd nasjonalparksenter med utstilling. Øverst fra venstre de som deltok: Wenche Pedersen (Vadsø kommune), Rolf Kollstrøm (forvalter Øvre Pasvik), Bård Kostamo Olsen (Nesseby kommune), Birger Knutsen (Vardø kommune) og Geir Østereng (forvalter for Varangerhalvøya nasjonalparkstyre)

Styret har i 2024 hatt 8 styremøter fordelt på:

- Nesseby rådhus, Unjárga - Nesseby
- Hamningberg i Båtsfjord
- Syltefjorddalen i Båtsfjord
- Øvre Pasvik – Sør-Varanger,
- Vadsø havn og Statsforvalteren, Vadsø
- 2 digitale møter på Teams

Styret skal forvalte områdene basert på regler i verneforskriftene, helhetlig og basert på kunnskap. Styret skal jobbe for å oppfylle formålet med vernet i de ulike områdene i tråd med nasjonale mål og internasjonale forpliktelser. Medlemmene i styret er oppnevnt på vegne av det norske folk. Områdene skal forvaltes uavhengig av administrative grenser.

Opplæring av styret med nyvalgte medlemmer besto av:

- ✓ Regional opplæring nasjonalpark og verneområdestyrer i Tromsø med Miljødirektoratet 3-4 april
- ✓ Befaringer av startpunkt i forbindelse med styremøter, naturreservater, infopunkt

Befaringer i forbindelse med styremøter

Ytre Syltevik naturreservat

Informasjonspunkt Kiberg/ Bierge

Informasjonspunkt Vuonnabahta/ Varangerbotn

Startpunkt Varangerhalvøya nasjonalpark - Ordo

Syltefjorddalen naturreservat

Øvre Pasvik Nasjonalpark, Startpunkt Sortbrysttjern etc.

Nasjonalparkstyret på lang rekke befarer Ytre Syltevik naturreservat

Nasjonalparkstyret med praksiselever fra Vadsø ungdomsskole på befaring i naboområde - Barvikmyra naturreservat, som forvaltes av Vardø kommune. (til venstre)

Nye og gamle medlemmer i styret, faste og vara på Opplæringssamling i Tromsø i april 2024.

Styremøter og Arbeidsutvalgsmøter i 2024

Man har behandlet 60 saker i styremøter og fem saker i arbeidsutvalget fordelt på 5 møter.

Forvalter har i tillegg behandlet 19 dispensasjonssaker på delegert myndighet fra nasjonalparkstyret.

Protokoller fra møter og saksframlegg til møter finnes på styrets hjemmesider – <https://www.nasjonalparkstyre.no/Varangerhalvoya/styret/motedokumenter>

Relevante vedtak som omfatter vurdering jamfør naturmangfoldloven legges ut i det nasjonale Miljøvedtaksregisteret [Miljøvedtaksregisteret \(www.miljovedtak.no\)](http://www.miljovedtak.no)

Styremøte 1 12.02.2024

Saksliste

Utvalgs- saksnr	Innhold	Lukket	Arkiv- saksnr
1/24	Registrering av deltakere, beslutningsdyktighet		
2/24	Godkjenning av innkalling og saksliste, valg av elektronisk underskrivere		
3/24	Godkjenning av protokoll fra forrige møte		
4/24	Behandling av søknad om å filme fjellrev ved fjellrevhi - Hederberg Film AB - Varangerhalvøya nasjonalpark		2023/11200
5/24	Behandling av klage på avslått søknad om å oppføre grillstue ved gnr.16 bnr.4 i Lille Frøkenhola - Persfjorden - Syltefjorden landskapsvernområde		2023/9616
6/24	Behandling av søknad om oppsett av solcellepanel på Hubehytta - Varangerhalvøya nasjonalpark - UIT COAT /Varanger karft		2019/2232
RS 1/24	Søknad - Varangerhalvøya nasjonalpark - dispensasjon til bruk av snøskuter - Svanevannene - Bergebyvatn til skuterløype 2 - Kjersti Schanche		2024/948
RS 2/24	Delegasjonssaker		
7/24	Orienteringssaker		
8/24	Eventuelt		

Styremøte 2 12.04.2024 – Konstituerende møte

Saksliste

Utvalgs-saksnr	Innhold	Lukket	Arkiv-saksnr
9/24	Registrering av deltakere, beslutningsdyktighet		
10/24	Godkjenning av innkalling og saksliste, valg av elektronisk underskrivere		
11/24	Godkjenning av protokoll fra forrige møte		
RS 3/24	Delegasjonssaker		
12/24	Orienteringssaker		
13/24	Eventuelt		
14/24	Konstituering av Varangerhalvøya nasjonalparkstyre 2024		2024/772
15/24	Budsjett for driftsmidler Varangerhalvøya nasjonalparkstyre 2024		2020/10563
16/24	Budsjett for tiltaksmidler og vedlikeholdsmidler 2024 Varangerhalvøya nasjonalparkstyre, tiltaksplan		2020/10563
17/24	Møteplan for 2024 - Varangerhalvøya nasjonalparkstyre		2024/685
18/24	Tilsyn med infopunkt Varangerbotn - Varanger samiske museum - samarbeidsavtale		2024/685
19/24	Ny veileder om oppfølging av ulovlige forhold i Verneområder		2024/1794
20/24	Orienteringssaker - protokoll fra foregående møte		2024/685
21/24	Årsmelding for 2022 og 2023		2024/685
RS 4/24	Referat møte mellom Varangerfjæras venneforening og Varangerhalvøya nasjonalparkstyre 14.11.2023		2023/1775
RS 5/24	Rapport for tiltaksmidler- Varangerhalvøya nasjonalparkstyre - 2023		2020/10563
RS 6/24	Referat fra møte mellom Varanger samiske museum og Varangerhalvøya nasjonalparkstyre 16.01.2024		2024/685
RS 7/24	Referat Hamningberg bygdelag og Varangerhalvøya nasjonalparkstyre 14.11.2023		2023/1775
RS 8/24	Møtereferat Vardø kommune og Varangerhalvøya nasjonalparkstyre 14.11.2023		2023/1775
RS 9/24	Utvidet virketid - tillatelse til frakt av utstyr til rehabilitering av gamle - Dispensasjon fra verneforskriften - Varangerhalvøya nasjonalpark - Vadse kommune 19/1 - kjøring med snøskuter vinter 2023 - Steinar Ittelin		2023/2771
RS 10/24	Dispensasjon til bruk av snøskuter til hytte		2024/948
RS 11/24	Anmodning om ny rutine - Varangerhalvøya nasjonalpark - kopi av dispensasjoner til Finnmark politidistrikt		2024/3566

RS 12/24	Referat fra bestandsplanmøter 8. mars og 11. mars - Elgjakt 2024 FEFO	2024/2942
RS 13/24	Kopi av tillatelse - fotografere ved fjellrevhi - Varangerhalvøya nasjonalpark - motorferdsel i forbindelse med avisrapportasje om Statens naturoppsyns arbeid med fjellrev - SAGAT	2024/3385
RS 14/24	Oppfølging av regjeringens kraft- og industriløft - Informasjon- og diskusjonsunderlag for åpne kontordager om helhetlig prosess for behandling av nett- og kraftproduksjon i Finnmark - NVE	2023/11294

Styremøte 3

23.05.2024

Saksliste

Utvalgs- saksnr	Innhold	Lukket	Arkiv- saksnr
22/24	Registrering av deltakere, beslutningsdyktighet		
23/24	Godkjenning av innkalling og saksliste, valg av elektronisk underskrivere		
24/24	Godkjenning av protokoll fra forrige møte		
25/24	Inngåelse av kontrakt for tilsyn med gapahuk utendørs infopunkt Varanger Samiske museum - ny behandling		2024/685
26/24	Delegering av myndighet fra Varangerhalvøya nasjonalparkstyre til nasjonalparkforvalter etter revidert styreinstruks 2024 - Varangerhalvøya nasjonalparkstyre		2024/4993
27/24	Etablering av informasjon om nasjonalparken på Vardøya - plan		2019/5499
28/24	Behandling av skjøtselstiltak, grusing av kjørespor for sti i Komagdalen - Varangerhalvøya nasjonalpark		2019/5499
29/24	Orienteringssaker ST 3 2024 23 mai		2024/685
30/24	Eventuelt		
31/24	Behandling av flerårigsøknad om taksering av fjellryper med hund i Komagdalen - UIT COAT prosjektet		2024/4707
32/24	Leverte kjøreseddel Stormheim - transport av utstyr - Komagvær jeger og fiskeforening 2024	X	2022/253
RS 15/24	Kopi av søknad om grunneiers tillatelse - informasjonsskilt - Varangerhalvøya nasjonalpark - Komagdalen nord		2019/5499
RS 16/24	Ny revisjon - Historie om Telegrafhytta i Sandfjorddalen - telegraflinjene mellom Vardø og Hamningberg - Nils Petersen		2024/4377
RS 17/24	Vedtak i klagesak- opprettholdes - Varangerhalvøya nasjonalpark - Komagdalen - barmarkskjøring ved sauedrift 2023 - Arnt Støme m.fl.		2023/6890

**Styremøte 4 – Befaring Inkl., Befaring infopunkt Kiberg, Persfjorden - Syltefjorden
landskapsvernområde, Ytre Syltevika naturreservat**

Styremøte 5 06.09.2024

Saksliste

Utvalgs-saksnr	Innhold	Lukket	Arkiv-saksnr
ST 33/24	Registrering av deltakere, beslutningsdyktighet		
ST 34/24	Godkjenning av innkalling og saksliste, valg av elektronisk underskrivere		
ST 35/24	Godkjenning av protokoll fra forrige møte		
RS 18/24	Protokoll fra styremøte 3 24		2024/685
ST 36/24	Be handling av søknad om utplassering av vegetasjonlogger i Persfjorden - Syltefjorden landskapsvernområde og Varangerhalvøya nasjonalpark		2024/4201
ST 37/24	revidering av vilkår for dispensasjoner til bruk av ATV - elgjakt - Varangerhalvøya nasjonalparkstyre		2024/685
ST 38/24	Montering av solcellepanel på oppsynshytte i Sandfjorddalen - vurdering etter verneforskriften. Persfjorden - Syltefjorden landskapsvernområde 543/18/1,86		2023/9844
ST 39/24	Høringsuttalelse - ny motorferdsellov NOU 2024:10		2024/685
ST 40/24	Oppsett av toalett ved utmarksbu / gamle - Huhtircohat		2024/685
ST 41/24	Orienteringssaker styremøte 5 2024 Varangerhalvøya nasjonalparkstyre		2024/685
ST 42/24	Orienteringssaker		
RS 19/24	Delegasjonssaker		
ST 43/24	Eventuelt		
RS 20/24	Dispensasjon til bruk av ATV og el-sykkel i saudriften 2024 - Komagdalen i Varangerhalvøya nasjonalpark		2024/7440
RS 21/24	Innvilget dispensasjon fra verneforskriften - Varangerhalvøya nasjonalpark - bruk av drone - Norges Nasjonalparker juli 2024 - NRK		2024/6944
RS 22/24	Dispensasjon til landing med helikopter i Varangerhalvøya nasjonalpark - UIT COAT - Hengebrua, Hubehytta og Ragnarokk		2024/7549
RS 23/24	Dispensasjon til å lande med helikopter øverst i Komagelva 2024 - ved drivtelling av laks i Komagelva - Naturtjenester AS (2) - rettet		2024/8223
RS 24/24	Notat - mulighetsvurdering naturrestaurering grustak i Persfjorden - Syltefjorden landskapsvernområde		2024/7532
RS 25/24	Møtereferat Komagvær jff og nasjonalparkforvalter 2024		2024/685

Styremøte 6 22.10.2024 Øvra Pasvik

Saksliste

Utvalgs-saksnr	Innhold	Lukket	Arkiv-saksnr
ST 44/24	Registrering av deltakere, beslutningsdyktighet		
ST 45/24	Godkjenning av innkalling og saksliste, valg av elektronisk underskrivere		
ST 46/24	Godkjenning av protokoll fra forrige møte		
RS 26/24	Delegasjonssaker		
ST 47/24	Orienteringssaker		
ST 48/24	Eventuelt		
ST 49/24	Varjjet Siida, mulig oppføring på Norges liste for verdensarv - møte med Riksantikvaren		2024/10269
ST 50/24	Behandling av søknad om bruk av drone - kartlegging av samiske stedsnavn - Joachim Henriksen		2024/8862
ST 51/24	Status budsjett 2024 - budsjettrevidering per oktober		2020/10563
RS 27/24	Kartlegging av interesse for deltakelse - Varangerhalvøya nasjonalpark - prosjekt - uthenting av båtvrak i nasjonalparkene i Finnmark		2024/9965
RS 28/24	Tilbakemelding - innspill til Miljødirektoratet om forskning på fjellrev på Varangerhalvøya - kystnære fjellrevers økologi		2024/6493
RS 29/24	Etterlyser svar på søknad i byggesak, vindusetablering på hytte 5443/18/1,86		2023/9844
RS 30/24	Tillatelse til oppsett av infotavle i Cortenstål - forskjønnning av rasteplass - Hasselneset - Vardø kommune - besøksforvaltning Varangerhalvøya nasjonalpark		2019/5499
RS 31/24	Tillatelse oppsett infotavle - Komagdalen nord - 5634/31/0 - Finnmarkseiendommen - Varangerhaløya nasjonalparkstyre		2019/5499
RS 32/24	Underretning til klager - Varangerhalvøya nasjonalpark - anmeldelse av forhold - ulovlig ATV kjøring - Svanevatnan og omegn		2024/8417
RS 33/24	Tillatelse til oppsett av infotavle - ved tusenårsstien - Vardøya - besøksforvaltning 2019 - 2022 Varangerhalvøya nasjonalpark		2019/5499

Styremøte 7 14.11.2024. møte med Riksantikvaren om Unesco søknad Varjjat Siida

Styremøte 8 26.11.2024, Vadsø, Bestillingsdialog med SNO

Saksliste

Utvalgs-saksnr	Innhold	Lukket	Arkiv-saksnr
ST 52/24	Registrering av deltakere, beslutningsdyktighet		
ST 53/24	Godkjenning av innkalling og saksliste, valg av elektronisk underskrivere		
ST 54/24	Godkjenning av protokoll fra forrige møte		
ST 55/24	Søknad om driftsmidler for Varangerhalvøya nasjonalparkstyrer 2025		2024/11432
ST 56/24	Status tiltaksplan for Varangerhalvøya nasjonalparkstyre ved årets slutt 2024-2025		2020/10563
ST 57/24	Planlegging av søknader om tilretteleggingstiltak og informasjonstiltak i verneområdene i 2025, bestillingsdialog SNO		2024/11432
RS 34/24	Delegasjonssaker		
ST 58/24	Orienteringssaker		
ST 59/24	Orienteringssaker styremøte 8 2024		2024/685
ST 60/24	Eventuelt		
RS 35/24	Samordnet registermelding er godkjent - VARANGERHALVØYA NASJONALPARKSTYRE - 917 954 356		2024/772

Nasjonalparkforvalters møter i 2024

Utvalg av møter og befaringer i året som gikk (gjelder ikke diverse nettmøter og seminar invitert av Statsforvalteren):

- ✓ 16 januar Varanger Samiske museum, om drift av infopunkt Varangerbotn
- ✓ 7 februar, forvalter og ordfører Vadsø kommune
- ✓ 15 februar, NRK og forvalter, Lars Monsen og nasjonalparkene
- ✓ 17 februar, Møte med Miljødirektoratet om fjellrevforvaltningen
- ✓ 23 januar, Møte med daglig leder, Varanger regionalpark, ny daglig leder
- ✓ 31 januar, Møte om besøkstellere traf
- ✓ 22 februar, Statskog fjelltjenesten, bruk av besøksstellere på Statskog
- ✓ 29 februar Nasjonale turistveier Varanger, utkikkspunkt og P Hamningberg

- ✓ 6 mars Nettseminar sosiale media; planlegging og gjennomføring, Miljødirektoratet
- ✓ 7 mars, UIT COAT rypeforskningsmodulmøte
- ✓ 8 mars, bestandsplanmøte elg Båtsfjord og Berlevåg
- ✓ 20 mars, møte med Komagvær jeger og fisk
- ✓ 3-4 april – Regional opplæring nasjonalpark og verneområdestyrer i Tromsø med Miljødirektoratet
- ✓ 5 april, møte med Oslo arkitektskole, arealer under press
- ✓ 10 april, strategisamling Varanger regional park
- ✓ 25 april, stiskolen, Miljødirektoratet, nettseminar.
- ✓ 3 mai, Møte om skilting infopunkt Varangerbotn. Statens vegvesen
- ✓ 13 mai, møte med SNO, stitilrettelegging
- ✓ 31 mai, møte med Statsforvalter og SNO Vadsø, handlingsplan fjellrev høring
- ✓ 8-10 oktober, avdelingssamling Statsforvalteren ,Vadsø
- ✓ 14 oktober, Møte med forskere UINT, pukkellaksprosjekt Sam Steyart
- ✓ 14 november, styremøte i Vardø, bestillingsdialog med SNO
- ✓ 16 oktober, Nettkurs, Motorferdsel i verneområder, innlegg av forvalter
- ✓ 21-22 oktober – styremøte og befaring Pasvik
- ✓ 14 november, møte med Riksantikvaren om Unesco i vadsø, Møte Varanger samiske museum, Kommuner
- ✓ 12 desember – Referansegruppemøte til UIT – COAT prosjektet – fjellrevmodulen

Barn, ungdom, studenter, praksis og informasjon

- ✓ 3-7 juni To ungdomsskoleelever hadde praksisuke med nasjonalparkforvalter (feltarbeid)
- ✓ Loke Fjerdingsøy hadde 1 ukes sommerarbeid i juli sammen hos nasjonalparkforvalter
- ✓ 12 august, informasjon til skoleelever som skal på tur til Nattfjelldalen Vadsø ungdomsskole
- ✓ 14 august, tur til Nattfjelldalen, info til skoleelever om NP Vadsø og Vestre jakobselv skoler

Permisjoner, ferie:

- ✓ 21 februar, Heimevernet
- ✓ 21 mars,
- ✓ 4 uker ferie sommeren 2024, 2 uker ferie høst

Forvalters befaringer

- 22 mars – befaring med Statens naturoppsyn, foringsrunde fjellrev nasjonalpark NØ av nasjonalpark
- 23-24 mars, materialfrakt Gammerabben, ny klopp med SNO/fraktfirma
- 3-7 juni (klargjøring startpunkter) med ungdomsskoleelever
- 15 juni, helikopterbefaring rovfuglregistrering med COAT UIT VNP
- 19 juni, retting av klopp med SNO, Komagdalen startpunkt
- 26 juni, befaring med konsulent, vurdering av 3 grustak for naturrestaurering i Persfjorden – Syltefjorden landskapsvernområde
- 25,27,28 juni – utbedring av klopp med sommerarbeider Nattfjelldalen
- 27 august, befaring av bru med broekspert, sveiser
- 27 august møte med Nasjonale turistveier, Hamningbergveien
- 2-3 september – grusing av sti komagdalen sammen med SNO Vadsø
- 23 september, utflyging av marint avfall fra Ytre Syltevik NR
- 11 oktober innhenting besøkstellere Komagdalen og nfjdalen
- 14 oktober befaring med entrepenør, utbedring atkomstvei startpunkt Komagdalen
- 30 oktober, stengning av startpunkt nattfjelldalen for vinter
- 8 november, sluttbefaring med entrepenør, veiutbedring Komagdalen
- 12-13 november, skiltmontering og frakt av material til gapahuk Nattfjelldalen

Rådgivende utvalg

rådgivende utvalgsmøte for 2024 ble forskjøvet til 19 februar 2025.

3 Dispensasjonssaker behandlet i 2024

Dispensasjonssaker fremgår av www.miljovedtaksregisteret.no – søk på myndighet Varangerhalvøya nasjonalparkstyre det enkelte år.

Et TV-team fikk dispensasjon til å ha en gumpi stående i nasjonalparken i Vardø, et par uker i forbindelse med forsøk på å filme fjellrev.

Bygningssaker

- Tillatelse til oppsett av solcellepanel på Hubehytta – Varangerhalvøya nasjonalpark – UIT COAT
- Dispensasjon til oppsett av toalett på Stormheim / Huhtircohat – Varangerhalvøya nasjonalpark

Barmarkskjøring – ATV

Sauedrift – Varangerhalvøya nasjonalpark

- Bruk av ATV og el-sykkel i sauedriften – 4 faste kjøretraseer, Arnt Støme, Torhild Gjølme - Varangerhalvøya nasjonalpark – 2024

Elgjakt - Varangerhalvøya nasjonalpark

- Eametoaivi/Kjerringhaugen – 1tur – Torbjørn Bernhardsen sitt jaktlag
- Skoarrojohka – 1 tur – Michael Jakobsen sitt jaktlag
- Skallelv – 2 turer – Helene Jakola sitt jaktlag
- Vardø – 2 turer – John Arne Kristiansen sitt jaktlag
- Flintelv/ Østervann -1 tur– Rune Stock sitt jaktlag
- Gohppejohka – 1 tur – Cato Andre Johansen sitt jaktlag
- Goaivbæski/Aæimenbæ – 1 tur – Bård Løfgren sitt jaktlag
- Sabelhaugen -1tur- Eirin Pleyrn sitt jaktlag

Snøskuterdispensasjoner

Frakt av utstyr til åpne hytter - Varangerhalvøya nasjonalpark

- Heimdal, Helheim og Ragnarokk – Båtsfjord jff, utvidet virketid for 2024.

Frakt av utstyr til Fritidshytter/ gammer - Varangerhalvøya nasjonalpark

- Nerslåtta – Vestre Jakobselv - gamme – frakt av utstyr for rehabilitering – 4 turer*
Utvidet tidsrom for ubenyttet dispensasjon i 2023 til å gjelde i 2024
- Bruk av snøskuter fra hytte ved Svanevannan til snøskuterløypa – Ordojavri
- Frakt av utstyr til gnr.2 bnr.2 Vardø, Komagdalen 6 turer

Forskning og overvåkning naturmangfold - Varangerhalvøya nasjonalpark

- Rypetaksering med hund – Komagdalen – intensivområde for rypeovervåkning – UIT COAT 2024-2025
- Dispensasjon til bruk av snøskuter og helikopter, overvåkning jaktfalk, Kongeørn og ravn, UIT COAT 2024-2025
- Dispensasjon landing med helikopter ved 3 værstasjoner – UIT COAT
- Dispensasjon til landing med helikopter i Komagdalen – registrering av anadrom fisk – Naturtjenester i Nord – Komagelva

Andre tillatelser – Varangerhalvøya nasjonalpark

Film, TV og Media

-Herdenberg film, dispensasjon til filming av fjellrev, utplassering av gumpi, motorferdsel.
Varangerhalvøya nasjonalpark

-Dispensasjon til å følge SNO Vadsø sitt fjellrevarbeid, motorferdsel, avisa Sagat.

-NRK, delvis innvilget bruk av drone, NRK serien Norges nasjonalparker - Lars Monsen

Flerårige tillatelser med virkning i året 2024

Type dispensasjon flerårig	Omfang/ Periode
Dispensasjon til bruk av snøskuter til fritidshytte Ridelva	6 turer + 6 turer/ 2023 - 2024
Andre motorferdselsdispensasjoner snøskuter – fritidshytte – Øvre flintelva	6 turer/ 2023-2025
Porthytta/ portgammen Komagvær jff	6 turer 2023-2025
Telegrafhytta – Vardø sportsfiskeforening	6 turer 2023-2025
Helheim, Heimdal og Ragnarokk – Båtsfjord røde kors	6 turer 2023-2025
Bruk av snøskuter ved utlegg av åte på åtestasjon med kamera i februar – UIT - COAT	4 turer/ 2023-2025 Komagdalen
UIT COAT Overvåkning av jaktfalk og ravn, bruk av snøskuter i april, helikopter i juni	2024 - 2025
Forsknings Infrastruktur UIT COAT – prosjektet 2022-2025	✓ Kamera på fjellrevhi – yngling og reg. av konkurrenter ✓ Smågnager kamerafeller (116 stk.) til overvåkning av smågnagersamfunn, Klappfeller nederst i Komagdalen (4 plott) ✓ Overvåkning hekkende par fjelljo og snøugle, evt. ringmerking fjelljo, ryperegistrering sommer. ✓ Åteutlegging 11 lokaliteter med viltkamera i mars (8 komagdalen + 3 V-J) ✓ Mikrotemperaturologgere ✓ Vegetasjonsbur i 2 områder ✓ 2 snøskuterturer til lokaliteter i omegn av Hubehytta, snømålinger, og 1 tur til Jakobselvkroken ✓ 2 turer til 3 lokaliteter for værstasjon ved Hubehytta, Ragnarokkhytta og hengebrua i Komagdalen ✓ 6 turer til Hubehytta – frakt av utstyr årlig ✓ Bruk av snøskuter ved oppfølging av foringstiltak og evt. utsetting av fjellrev med SNO ✓ Bruk av Snøskuter til snøprofillokaliteter i Komagdalen fra Hubehytta

Dispensasjon til infrastruktur fjellrevtiltak Norsk institutt for naturforskning – infrastruktur fjellrevprosjektet – skjøtseltiltak og forskning i 2022-2026	✓ 26 foringsautomater ved 13 hi for fjellrev, viltkamera ved foringsautomat (utvidelse fra 10 hi til 13 om aktuelt) Evt. utsetting av fjellrev, kunstig hi
Organisert ferdsel - perletur Seglodden og hengebrua i Komagdalen, Syltevikmoan – Indre Syltevik, ytre Syltevik – Perletur – Finnmark friluftsråd	
Fastmerking prøveflater – Vegetasjonsovervåkning Sallir Natur for Miljødirektoratet 2021-2026	Røyskattfjellet, Kjølindan, Falkfjellet nord, Falkfjellet sør, Raudfjellet

4 Nettsider

Nasjonalparkstyret har oppdatert sin besøksstrategiske nettside og implementert tekst på finsk.

Resultatet finner du på www.varangerhalvoya.no

Styrets nettside finner du her www.nasjonalparkstyre.no

Norges nasjonalparker finner du på www.norgesnasjonalparker.no

5 Forvalters arbeid

Forvalters kontorlokale er på Vadsøya i Vadsø, samlokalisert med Statens naturoppsyn (2 stillinger), og feltarbeider for UIT – COAT prosjektet (2 stillinger).

Forvalter er sekretær for nasjonalparkstyret og saksforbereder sakene til styre- og arbeidsutvalg. Forvalter er delegert myndighet til å behandle saker som har avklart saksbehandlingspraksis fra nasjonalparkstyret. Forvalter er kontaktpunkt for Statens naturoppsyn mht. at avtalte oppdrag gitt av styret årlig gjennomføres.

Forvalter følger opp prosjekter vedtatt av nasjonalparkstyret mht. å følge opp entrepenører og gjennomfører prosjektet jfr. hva som er bestemt i **Årlig tiltaksplan** (2024 – 2025) for styret. I forbindelse med oppfølging av innfallsportene med toaletter,

gapahuker og skilt gjennomfører forvalter enkle oppdrag som tilførsel av ved, oppsett og bytting av skilt, utsetting av klopper over bekker og utsett/ inntaking av bruer. Det gjelder også på styrets oppsynhytte i Sandfjorddalen og oppfølging av den åpne hytta Bjørneskarhytta, samt iverksetting av evt. vedlikehold ved tjenestekjøp på ankomstveier til startpunkter. Gjennomføres i samarbeid med SNO ved kapasitet.

Styret samarbeider med Komagvær jff, Båtsfjord røde kors og Varangerfjæras venneforening, Reinbeitedistrikt 6, om å holde de åpne hyttene i stand; 4 linjehytter/ hytta i Ytre Syltevika, Stormheim/ Huhtircohat. Ordo Hytteforening setter ut og tar inn bru på startpunkt Ordo/Oarddo/Ortojavri på oppdrag. Samarbeid med Varanger samiske museum om drift av Infopunkt Vuonnabahta/ Varangerbotn.

Verneområdene omfatter 2096 km² og det tar tid å ta seg til de ulike områdene ved vernegrensen og i verneområdene. Vinterstid benyttes bil, Snøskuter, ski, helikopter. Sommerstid: bil, el-sykkel, til fots, ATV, Helikopter. Tiltaksgjennomføring koordineres for minst mulig motorferdsel.

Forvalter har tatt i bruk el-sykkel med feite dekk på befaringer. Det er tidseffektivt og man unngår å måtte benytte tyngre kjøretøy som ATV på lengre befaringer som startpunkter etc. (Gapahuken ved startpunkt Komagdalen).

Tiltak gjennomført i regi av nasjonalparkstyret 2024

Våre oppdaterte tiltaksplaner ligger på nett under: [Nasjonalparkstyre | Skjøtelsesplaner](#)

Oppdrag gitt til Statens naturoppsyn, som ble gjennomført jamfør budsjett i 2024

Tiltak/skjøtsel -2024

- Tilretteleggingstiltak i Komagdalen
 - 83 løft med helikopter
 - Strekning på 500 m (x2)

Tabell.1. Omsøkte tiltak for gjennomføring hvor Statens naturoppsyn gjennomfører og er budsjettmessig ansvarlig i 2023.

Tabell 1

Tiltak som krever eksterne midler – prioritert 2022 – Tilføring ekstra midler til Statens naturoppsyn		
Hvor	Hva	Gjennomføres av/ kommentar
Persfjorden – Syltefjorden landskapsvernområde 10 000 kr	Søppelaksjon i verneområdet etter nærmere anvisning Hestmanneset (lokalitet for Finnmarkssvineblom)	SNO (avtale med skoleklasse i Vardø) Vi ønsker bilder etter gjennomføring av tiltaket slik at det kan opplyses om tiltaket på hjemmesider og facebook.
Ytre Syltevik naturreservat 80 000 kr	Fortsette søppelaksjon i naturreservatet Utfrakt av avfall må gjøres med helikopter (60 000 kr)	SNO Også større objekter av metall fjernes om de kan løftes ut med helikopter – trålkuler og blåser og tanker etc. Innkjøp av BIG BAGS 1M3
Ytre Syltevik naturreservat/ Sandfjordneset NR Persfjorden – Syltefjorden landskapsvernområde 20 000 kr	Fjerning av større marint avfall og notposer på strendene i landskapsvernområdet og i naturreservat ved behov	SNO Vadsø Evt. utflyging med helikopter samkoordinert med Ytre Syltevik

Gjennomføringen av oppdragene – Statens naturoppsyn

Hans Ivar Hortman virket med Christer Michalsen fra SNO Vadsø. I Tana bru virket Bjørn – Hugo Kristoffersen og Helene Tapio Berg. Nasjonalparkstyret har jevnlig kontakt og et meget godt samarbeid med Statens naturoppsyn.

Statens naturoppsyn Vadsø og Tana har egne årsrapporter på:

<https://www.nasjonalparkstyret.no/Varangerhalvoya/>

[Statens naturoppsyn \(SNO\) - miljodirektoratet.no](https://www.statensnaturoppsyn.no/)

Gjennomførte oppdrag i verneområdene

• Timer utetid i verneområdene:

- Tilsyn: 111 timer
- Tiltak/skjøtsel: 274 timer
- Registrering: 202 timer
- Informasjon: 7 timer
- Total: 594 timer (2023: 669 timer)

• I tillegg:

- Stor tilstedeværelse i verneområdene gjennom arbeidsoppgaver på fjellrev og rovvilt
- Innetid: klargjøring/planlegging og rapportering feltarbeid i naturoppdrag
- Torfinn Rasmussen, sesongoppsyn i de små verneområdene

Oppdrag bestilt av Statens naturoppsyn og gjennomført i 2024 i de ulike områdene

- ✓ Syltefjorddalen naturreservat – fjerne lupiner ved grensen til naturreservatet
- ✓ Sandfjordneset naturreservat – Jage sau ut av naturreservatet, sette ut/ta inn gjerde ned mot elva, sette ut infoskilt og seker om besøkendes mulighet for å samle marint søppel, kjøre søppel til mottak
- ✓ Sjekke fellingsplasser for elg – mht. områdets motorferdselsforbud
- ✓ Ytre Syltevik naturreservat - sette ut infoskilt og seker om besøkendes mulighet for å samle marint søppel
- ✓ Nasjonalparken –bistå forvalter i vurdering av områder med slitasje, etablere bevaringsmål til NATSTAT – Påbegynt
 - I utvalgte områder – motorferdsel oppsyn i utvalgte områder ved behov
 - I utvalgte områder med hekking av rovfugl i randsonen til nasjonalparken – arter med funksjonsområde i nasjonalparken - motorferdsel oppsyn vinter
- ✓ Persfjorden – Syltefjorden landskapsvernområde
 - Etablere verneskilt (løveskilt) ved innkjøring til Sandfjorddalen for å klargjøre hvor verneområdet starter.
 - Oppsett av motorferdselsforbudskilt ved kjørespor som går ut av hovedvei for å unngå kjøring av biler i utmark, villcamping
 - Befare nyoppsatt infotavle Austerelva
 - Registrere fugl ved utløp ved vesterelva
 - Telle elg i Komagdalen vinterstid
- ✓ Nasjonalparken
 - Tilsyn med el-sykling, og teltpraksis langs elva i Komagdalen
 - Bistå nasjonalparkforvalter i å bytte ut alle karttavler om nasjonalparken til ny versjon med kvensk navn – alle ble byttet
 - Oppsett av infotavle reindrift i gapahuk – Nattfjelldalen
 - Oppsett av løveskilt der skuterløyper krysser nasjonalparkgrensen
 - Bistå forvalter i frakt av material ved riving av klopp og etablering av ny – Storelva - stien til Nattfjelldalen
 - Montering av utedo til den åpne bua Stormheim, Huhtircohkat, bistå forvalter

Andre tiltak gjennomført av nasjonalparkstyret v/ forvalter

Nasjonalparken - besøkstellinger

- Etablere ny besøksteller i Komagdalen, ekstra teller i Nattfjelldalen type trafex – montert i slutten av juli

Andre tiltak i regi av nasjonalparkstyret

- Nytt vindu Bjørneskarhytta, montert av Komagvær jff
- Mer informasjon på Vardøya om nasjonalparken infopunkt Hasselneset – lite infopunkt påbegynt, informasjon om nasjonalpark ved Heksemonumentet infotavle,

Andre løpende driftsoppgaver – tjenestekjøp*

- Innkjøp av ved og sørge for tilførsel til infopunkt Varangerbotn og startpunkt Ordo, Nattfjelldalen, Komagdalen og Sandfjorddalen
- Infobrosjyrer formidling til turistinfo i kommuner, lagt ut i kasse i Varangerbotn og på startpunkt Ordo, Nattfjelldalen og Komagdalen
- Bjørneskarhytta – tilførsel ved og gass – i samarbeide med Komagvær jff

Elgbeiteproblematikk i Komagdalen – vinter

- Beitetrykk i Komagdalen og Syltefjorddalen av elg - antall elg telles vinter -

Relativt få elg ble observert vinteren 2024 i Komagdalen – 5 stk. Lavt beitetrykk i Komagdalen vinteren 2024. Syltefjorddalen ble ikke telt mars i 2024.

Ekstra Kartlegginger i 2024

- Fuglekartlegging i sone A av Varangerhalvøya nasjonalpark ✓
- Ekspertvurdering av 3 nedlagte grustak i Persfjorden – Syltefjorden ✓
landskapsvernområde mht. egnethet og metodikk for eventuell naturrestaurering

Rapport fra Ekspert naturrestaurering

<https://www.nasjonalparkstyre.no/Varangerhalvoya/publikasjoner/fagrapporter>

Dagmar Hagen i Norsk Institutt for naturforskning befarte de tre grustakene ved vei i Persfjorden – Syltefjorden landskapsvernområde og gav råd om muligheter for naturrestaurering. Dette vurderes i forvaltningsplanarbeidet.

Den åpne linjehytta Bjørneskarhytta, som forpaktet av nasjonalparkstyret i samarbeid med Komagvær jff, fikk montert nyinnkjøpt vindu. Foreningens medlemmer gjorde arbeidet. Varangerhalvøyas skiftende værforhold gjør at de åpne hyttene blir viktige sikringsbuer.

Parallele stier av ATV spor – omsøkt tiltak i 2024 – legge grus i 1,4 m bredde i midten av kjøresporet 500 meter for å spare kantvegetasjonen. Utsatt fra 2023. Vurdert i samarbeid med stiskolen hos Statens naturoppsyn.

Grusing av kjørespor i Komagdalen ved hjelp av helikopter. For å stoppe utvikling med parallelle stier ved kjørespor. 500 m gruset x 2 kjørespor. Koordinert av forvalter, hvor SNO Vadsø deltok i felt. Heli Trans og Vadsø Graving og transport bidro med grustilførsel. Skal rakes våren 2025.

Nye Skilt og karttavler

Stistarttavle satt opp på brua ved Storelva langs sti til Nattfjelldalen, og nye motorferdselskilt inkl. info om el-sykling på engelsk. Forvalter (til venstre) i samarbeid med SNO Vadsø v/ Hans Ivar Hortman (til høyre). Oktober 2024.

Nye stipekerskilt ble montert langs stien til Nattfjelldalen, slik at fotturistene finner frem til gapahuken.

23 Big bags med marint avfall fraktet ut av Ytre Syltevik naturreservat i samarbeid med Statens naturoppsyn Vadsø og lokalkontakt i SNO Hamningberg Torfinn Rassmusen.

Informasjonspunkt Kiberg

Utstillinga fikk nye infoskjermer og internettdekning. Infoskjem fra UIT – COAT kjøpt inn – monteres sommeren 2025

Informasjonspunkt Vuonnabahta/ Varangerbotn – Varanger Samiske museum

Ny oversiktstavle for området – ved Varanger Samiske museum lagd i samarbeid med Varanger samiske museum. Monteres sommeren 2025.

Den åpne bua Stormheim/ Huhtirchokat, fikk ny dør og ovn vinteren 2024.

Komagvær jff monterte. SNO bidro til stormsikring av nytt utedo høsten 2024.

Sandlupiner bekjempet med slått og salt ved veiskulder ved Syltefjorddalen naturreservat. Oppdrag løst av Statens Naturoppsyn i Tana.

Ordo hytteforening v/ Torbjørn Tangen satte opp brua over Syltefjordelva i start av juli og tok den ned på høsten for oss. Brua letter atkomsten til nasjonalparken fra vest.

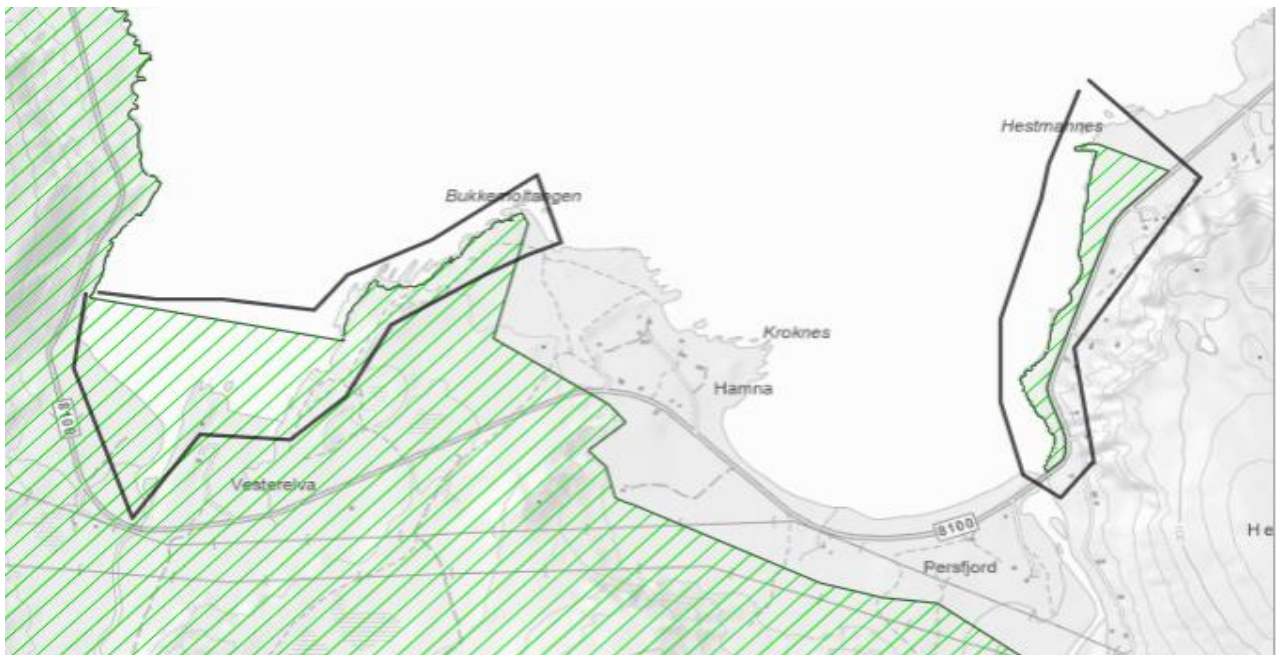
Barn og unge

Omtrent 50 barn snekret fuglekasse under markedet Vuonnamarkanat i Varangerbotn 2024, som har ca. 3000 besøkende. SNO Tana bisto nasjonalparkforvalter.

Forvalter informerte om nasjonalparken for Vadsø ungdomsskoles og besøkte teltplassen like utenfor nasjonalparken ved Nattfjelldalen.

Elever fra Vardø videregående ryddet Hestmanneset som er voksested for Finnmarkssvineblommen i Persfjorden – Syltefjorden landskapsvernområde. Torfinn Rasmussen, lokalkontakt i SNO bistod med utdeling av strisekker, henting og levering av søpla.

Elevene Marcus Kandola og Mikkel Knutsen fra Vadsø ungdomsskole hadde praksisuke med nasjonalparkforvalter juni 2024. De bidro med praktiske oppgaver som stabling av material for klopputbedring, raking av sti som skulle gruslegges, småreparasjoner på gapahukene på startpunktene og skilting.

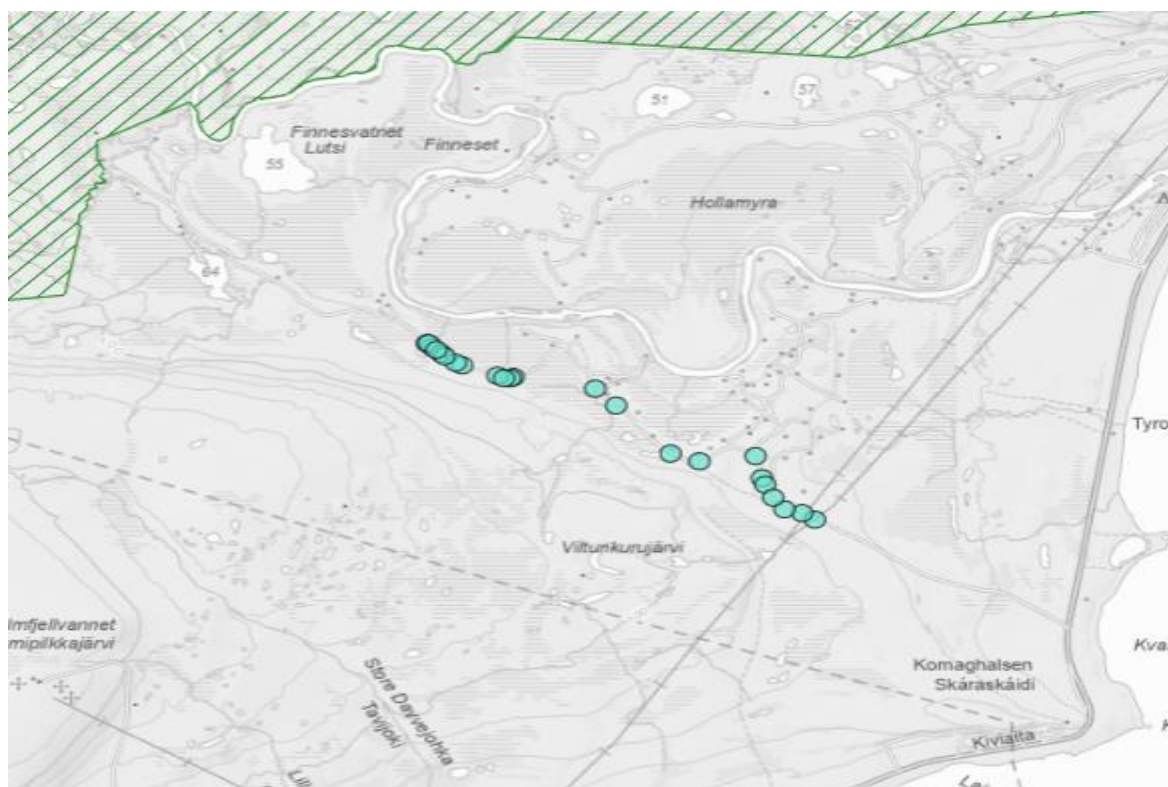
Styret utbedret siste deler av grusvei med topplag av grus til startpunkt Ordo. Båtsfjord kommune har rustet opp store deler av veien i samarbeide med Ordo hytteforening.

Klopp til venstre i ferd med å gå i oppløsning – langs sti til Nattfjelldalen. Råtne plank fjernet, fundamenter beholdt som fikk nytt toppdekke.

Kloppen fikk nytt dekke. Sommerarbeider Loke Fjerdingøy bisto forvalter med praktisk arbeid et ukesverk i 2024.

Punkter utvalgt for veiutbedring i samråd med Vardø kommune til startpunkt Komagdalen/ Stuorrajohka/ Komagdaali i 2024. Veien var i svært dårlig stand.

Av den 7 km grusveien til Komagdalen fikk noen nøye utvalgte punkter oppgradering. Veien var knapt kjørbær for ordinære biler. Nasjonalparkstyret bidro med 0,5 mill støttet av Miljødirektoratet og Vardø kommune med 0,3 mill kr. Nederste del av veien gjennom Komagvær naturreservat ble ikke prioritert i 2024, da det forvaltes av Vardø kommune og man forventet støtte i 2025 her.

6 Økonomi

Midler	Tildelt	Benyttet
Drift av styret, godtgjørelser, reisekostnader, utgifter befaringer, enkle tiltak etc.	400 000 kr	400 482 kr
Forvaltningsplan*	100 000 kr	95 181
Tiltaksmidler prosjekter **infrastruktur, forvaltning	1 000 000 kr**/ ***	940 449 kr

- 110 000 kr budsjett tildelt SNO for gjennomføring av tiltak som krever ekstra midler kommer i tillegg.
- *omfatter fuglekartlegging i sone A av nasjonalparken og nettside på finsk
- **Omfatter vurdering av 3 grustak i Persfjorden – Syltefjorden landskapsvernområde for evt. Naturrestaurering

Forvalters lønn (100 %), og kontorleie finansieres over Statsforvalteren i Troms og Finnmarks budsjett, basert på bevilgning fra Miljødirektoratet.

Brudd på verneforskriftene i 2024 – fulgt opp av Varangerhalvøya nasjonalparkstyre

- Et tilfelle av ulovlig dronetrygging i nasjonalparken i Nattfjelldalen følges opp
- Et tilfelle av brenning av bygningsrestavfall i Varangerhalvøya nasjonalpark ved hytte - ødeleggelse av vegetasjon – anmeldt i 2023 som brudd på verneforskriften – vedtok 6000 kr i bot for brudd på bålforbudet i 2024.
- Et tilfelle hvor grillstue ble bygd i 2023 uten søknad om dispensasjon i Persfjorden - Syltefjorden landskapsvernområde. Det ble gitt pålegg om retting. Grillstua ble fjernet jamfør pålegg fra nasjonalparkstyret i 2024.

Statens naturoppsyn

- Statens naturoppsyn har anmeldt en person på nasjonalparkgrensen i Bergeby for snøskuterkjøring i 2024.

Nasjonalparkstyret fikk tips om ulovlig kjøring ved Svanevannan til Øvre Flintelv, Bergebyvatn med ATV i starten av juli 2024. Vi ba i pressemelding om tips, men kun anonyme tips kom inn. Saken ble henlagt av politiet etter anmeldelse. Området fulgt tettere opp av Statens naturoppsyn med oppsyn fremover.

7 Ferdselsregistreringer

En viss oversikt på utvikling av besøk og ferdsel på startpunkter, infopunkter og åpne hytter forteller oss hvordan besøket utvikler seg.

Organisert ferdsel

VAKE – snøkitearrangementet ble ikke arrangert.

Hundekjøringsløpet Bergebyløpet er lagt utenfor nasjonalparken pga. kortere trase enn før i lengste distanse.

Besøk på utstillingen ved Informasjonspunkt Kiberg/ Bierge

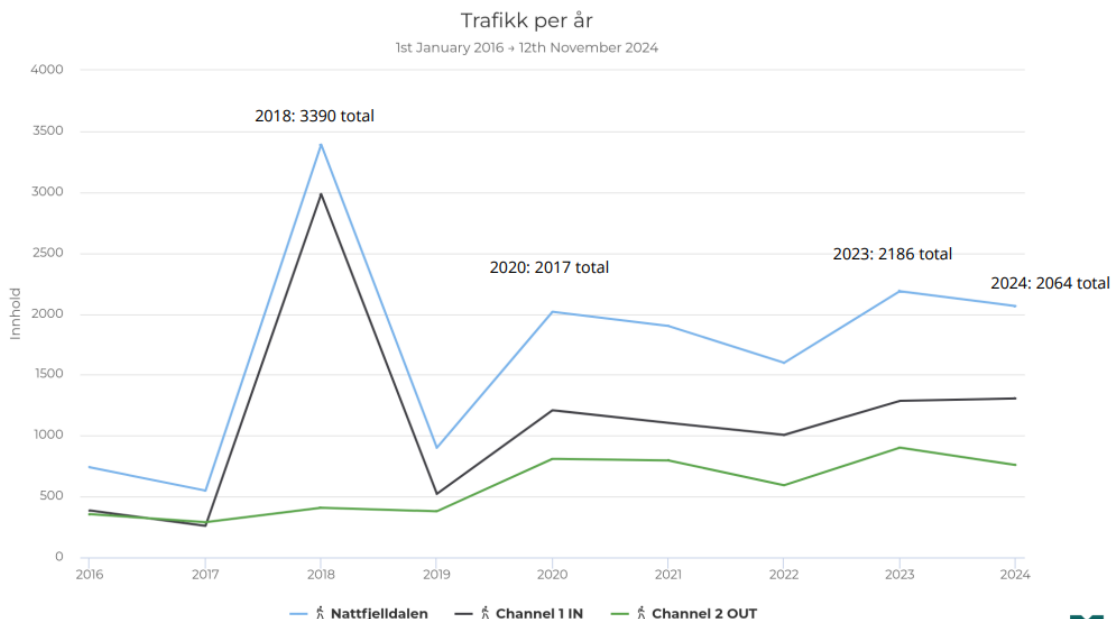
Utstillingen er åpen fra 1 juni – 30 september.

Kiberg i personer som har skrevet i besøksboka	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023	2024
Jan - Mars	31	4	5	12	-	*	*			
April	69	28	5	4	-	*	*			
Mai	81	45	10	2		*	*	11	7	
Juni	178	104	76	46	39	40	10	30	51	50
Juli	318	158	140	44	76	77	26	112	85	119
August	124	82	92	131	56	26	44	38	60	110
September	34	26	20	85	15	16	42	23	43	15
Oktober – Desember	7	24	9	18			11	0	2	
<i>Juni - sept</i>	654	370	328	306	186	159	140	203	239	294
Sum	842	471	357	338	186	159	140	214	248	294

- *Stengt pga. corona epidemien

Økning fra 203 til 294 registrerte besøk i besøksprotokollen fra 2022 til 2024 i juni – september samsvarer med rapport fra kafeene i Hamningberg, nasjonal turistvei om at antall biler og trafikk øker, med økende trafikk på veiene, forlenget besøksperiode.

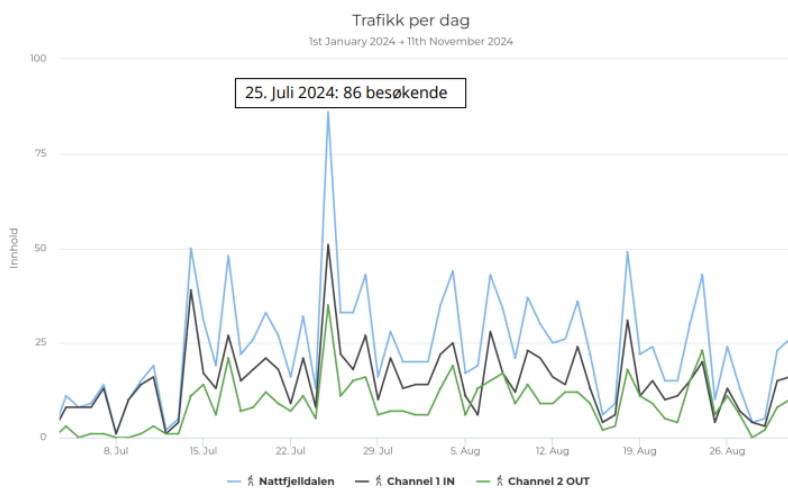
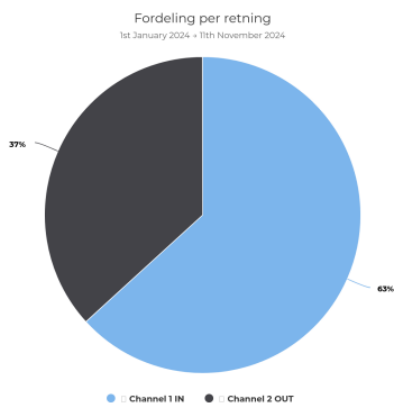
I 2015 og 2016 var det åpen café i nabobygget til utstillingen i Kiberg som nok bidro til ekstra mye trafikk. Vi kjenner ikke hvor stor andel som skriver i boka.

Stien til Nattfjelldalen har trampeteller ved nasjonalparkgrensen som driftes av SNO. Flest besøkende den 28 juli i 2024 (figur under) med ca. 50 passeringer (86 tur/retur). 2018 var året med mest besøk hittil.

Trampeteller 2024

- Flere bruker sti på tur inn i Nasjonalparken

Besøksstatistikk fra de åpne hyttene* (kompletteres)

Hytte	Januar - mars	april - mai	Juni- august	September - oktober	November - desember
Bjørneskarhytta					
Ragnarokk					
Heimdal					
Helheim					
Telegrafhytta					

De åpne hyttene har blitt litt mer populære etter at de ble informert om og ruta løftet litt frem i nasjonalparkbrosjyra i 2018.

Besøksstatistikk fra stitellinger (kompletteres)

8 Småviltjakt, elgjakt og laksefisket i 2024

Statistikk per lakseelv eller jaktstatistikk på kommunenivå.

Foto: Randulf Valle, Laksefiske i Sandfjorddalen

Mange bruker verneområdene i forbindelse med småviltjakt, elgjakt, innlandsfiske eller laksefiske i elvene. Om det er mye ryer eller laks med reguleringer i den enkelte elv det enkelte år har betydning for hvor mange som oppsøker de ulike områdene i verneområdene. Mye av ferdselen sommerstid er knyttet til laksefisket ved de populære smålakseelvene fra St.hans til midten av august. Smålakseelvene er svært viktig for friluftslivet i områdene sommerstid.

07670: Elvefiske. Fangst, etter statistikkvariabel, bruk, elv og år											
		2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023	2024
Laks i alt (kg)	Syltefjordelva/Ordo	4617	5519	3608	2816	5279	2312	948	3143	3394	734
	Østerelva i Vardø	0	0	0	0	6	123	54	110	139	141
	Sandfjordelva i Båtsfjord	406	281	270	345	418	263	63	190	186	140
	Skallelva (hovedstreng av Skallelvvassdraget)	800	684	1162	777	857	614	181	524	357	456
	Komagelva	2603	2891	4162	3030	3717	2094	767	1567	804	630
	Vestre Jakobselv	5969	6374	9163	5481	4460	4463	1555	1723	554	599
	Bergebyelva	1875	1773	2334	2056	1451	1219	803	728	273	330
Sjøau re (kg)	Syltefjordelva/Ordo	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
	Østerelva i Vardø	0	0	0	0	0	0	0	2	0	0
	Sandfjordelva i Båtsfjord	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
	Skallelva (hovedstreng av Skallelvvassdraget)	11	12	8	20	17	26	10	10	9	22
	Komagelva	77	107	63	158	189	62	16	106	44	75
	Vestre Jakobselv	6	16	14	13	15	19	0	2	5	10
	Bergebyelva	0	0	1	0	5	3	0	0	0	0
Sjørø ye (kg)	Syltefjordelva/Ordo	6	5	0	3	8	1	2	0	3	3
	Østerelva i Vardø	0	0	0	0	0	1	0	1	0	0
	Sandfjordelva i Båtsfjord	0	0	1	0	0	0	0	0	0	0
	Skallelva (hovedstreng av Skallelvvassdraget)	207	144	234	312	251	295	237	163	236	167
	Komagelva	162	105	46	136	204	67	0	0	50	0
	Vestre Jakobselv	0	0	0	1	2	2	0	0	0	0
	Bergebyelva	0	0	1	0	0	4	0	0	0	0

Tabell: Fra Statistisk sentralbyrå. Fangst av laks og sjørøret, sjørøye 2016 - 2024.

07670: Elvefiske. Fangst, etter bruk, elv, statistikkvariabel og år						
		Pukkellaks (stk)				
		2020	2021	2022	2023	2024
Avliva fisk	Syltefjordelva/Ordo	0	924	0	10	2
	Østerelva i Vardø	1	497	0	24	2
	Sandfjordelva i Båtsfjord	0	948	0	0	0
	Skallelva (hovedstreng av Skallelvassdraget)	1	4486	0	110	6
	Komagelva	0	1607	0	144	4
	Vestre Jakobselv	2	10839	1	578	2
	Bergebyelva	7	1750	0	43	2

Tabell: Fra Statistisk sentralbyrå. Fangst av pukkellaks 2020-2024.

Laksefiske i elvene – pukkellaks i 2024

Pukkellaksinvasjon var ikke ventet i Øst-Finnmark i 2024, som var i 2023.

Småviltjakt og elgjakt

Dispensasjoner gitt til elgjaktlag i forbindelse med elgjakt 2024 (25.09 – november)

Tolv elgjaktfelt omfatter deler av nasjonalparken, hvor tildeling av jakt skjer ved trekning av Finnmarkseiendommen årlig. Det var relativt høy fellingsprosent i Vadsø, Vardø Båtsfjord og jevnt med observasjoner av elg fra Vestre – Jakobselv til Vardø. Rapporter og fellingstall tilsa fortsatt noe økende bestand av elg i Nesseby og i omegn av Bergebydalen. Fortsatt jevnt solid bestand i Syltefjorddalen.

Jaktlagene mottar brev fra styret med informasjon om regler for motorferdsel i verneområdene. Finnmarkseiendommen informerer også særskilt. Utfrakt av felt elg på barmark krever egen dispensasjon fra verneforskriften, som må omsøkes nasjonalparkstyret i god tid på forhånd.

Småviltjakta i 2024 – status på Finnmarkseiendommen

Flest rypejegere er i fjellet i første jaktuka fra 10 september, og i helgene et par – tre uker ut på høsten. En stor andel av rypene som felles totalt skjer de to første jaktukene. Jakttrykk vurderes av Finnmarkseiendommen per jaktfelt, da jegerne aktiverer jaktkort per dag.

Kvoter fastsettes basert på takseringer på faste transekter i august av lokale med gode fuglehunder. Flere transekter er like utenfor nasjonalparken, og representerer området.

For tredje året på rad bidro UIT COAT med prediksjon av rypebestanden i juli i god tid før jakta, basert på klimadata, forekomster av smågnagere og tettheter av rype i fjor.

2023 var et år med store rypekull. Forventningen i tidligvarsel fra COAT sa at voksenoverlevelsen skulle være god over vinteren på grunn av det tidlige snøfallet som kom i fjor høst, men at kyllingproduksjonen ville bli redusert som følge av krasjet i smågnagerbestanden i 2024.

Nytt i 2024 var at det ble taksert fjellryper i områdene med hund, i området med utplasserte lyttebokser i Komagdalen av UIT COAT. Det ble rapportert om gode erfaringer av metoden.

Oppsummering etter taksering før rypejakta- av Finnmarkseiendommen

Rypetakseringen for 2024 på Finnmarkseiendommen (FeFo) tyder på at det fortsatt er bra med ryper, selv om det er variasjoner i produksjonen. Rypetakseringen viser at det er bra tetthet av voksenfugl i Indre Finnmark (6-11 per km²), Vest-Finnmark kystnært (11-20 per km²), og Øst-Finnmark (8-15 per km²).

Samlet sett indikerer takseringene et middels år for rype i Finnmark, med noen områder med høyere tetthet enn gjennomsnittet.

07514: Felte liryper og fjellryper, etter kommune, småvilt, statistikkvariabel og intervall (år)									
Felte ryper									
		2015-2016	2016-2017	2017-2018	2018-2019	2019-2020	2020-2021	2021-2022	2022-2023
K.5607 Vadsø	Liryp	1350	850	350	550	700	650	600	700
	Fjell	250	250	..	..	..	..	100	..
K.5632 Båtsfjord	Liry	150	150	..	..	..	..	..	..
	Fjell	650	600	200	350	200	200	100	200
K.5634 Vardø	Liry	250	100	..	..	..	..	..	..
	Fjell	150	..	..	..	..	..	..	..
K.5636 Unjárga - Nesseby	Liry	1300	550	250	550	500	450	500	800
	Fjell	250	150	150	150	150	100	100	200
Kommunetallene er estimert.									
.. = Tallgrunnlag mangler. Tall er ikke kommet inn i våre databaser eller er for usikre til å publiseres.									
Oversikten er kommunevis og forventes å gi et bilde anslagsvis på bestandene det enkelte år også i nasjonalparken. I gode rypeår deltar flere jegere i jakten. Kilde : SSB									

Kart. Brune områder anviser områder som takseres årlig på FEFO grunn.

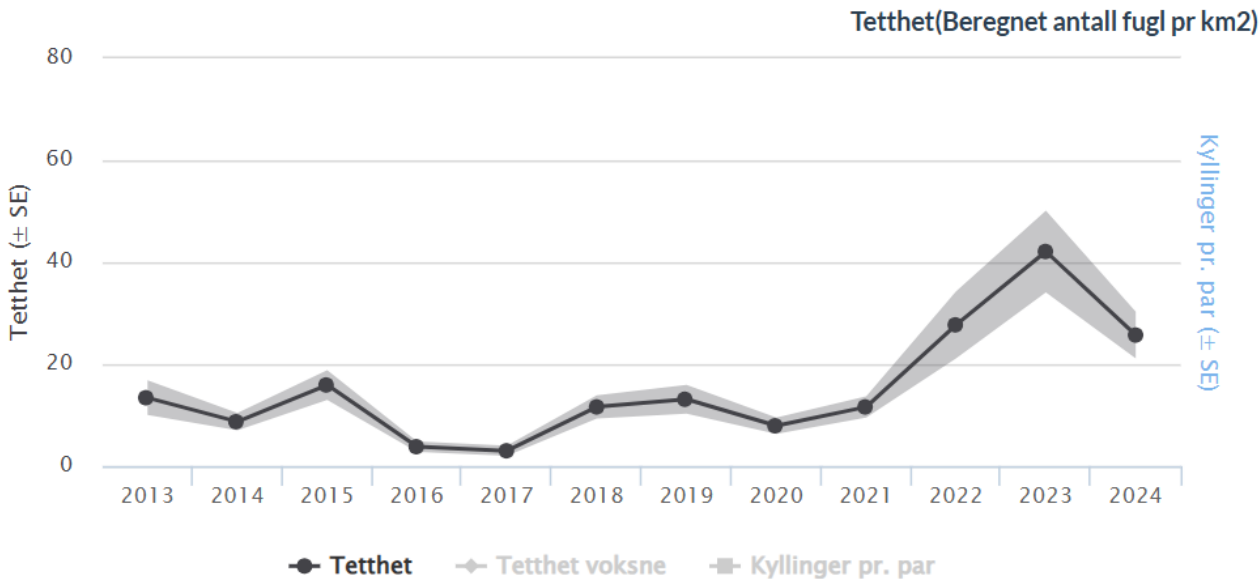
GRUNNLAGSTALL FOR ESTIMATENE

Antall fugl observert / antall observasjoner

År	Lirype	Fjellrype	Orrfugl	Storfugl
2013	388 / 74	1 / 1	0 / 0	0 / 0
2014	307 / 81	1 / 1	0 / 0	0 / 0
2015	406 / 99	5 / 1	0 / 0	0 / 0
2016	164 / 62	4 / 3	0 / 0	0 / 0
2017	111 / 42	3 / 2	0 / 0	0 / 0
2018	340 / 74	0 / 0	0 / 0	0 / 0
2019	338 / 67	6 / 2	0 / 0	0 / 0
2020	213 / 78	0 / 0	0 / 0	0 / 0
2021	297 / 75	0 / 0	0 / 0	0 / 0
2022	693 / 129	2 / 2	0 / 0	0 / 0
2023	888 / 148	0 / 0	0 / 0	0 / 0
2024	864 / 196	15 / 9	0 / 0	0 / 0

Kilder figurer: Hønsefuglportalen – Øst Finnmark

ESTIMATER

Beregnet tetthet av liryper i egnet lirypehabitat pr km2 var i 2023 42 liryper, mens det i 2024 var en nedgang til 25,7 liryper per km2 i 2024. Begge år anslås til meget gode lirype år.

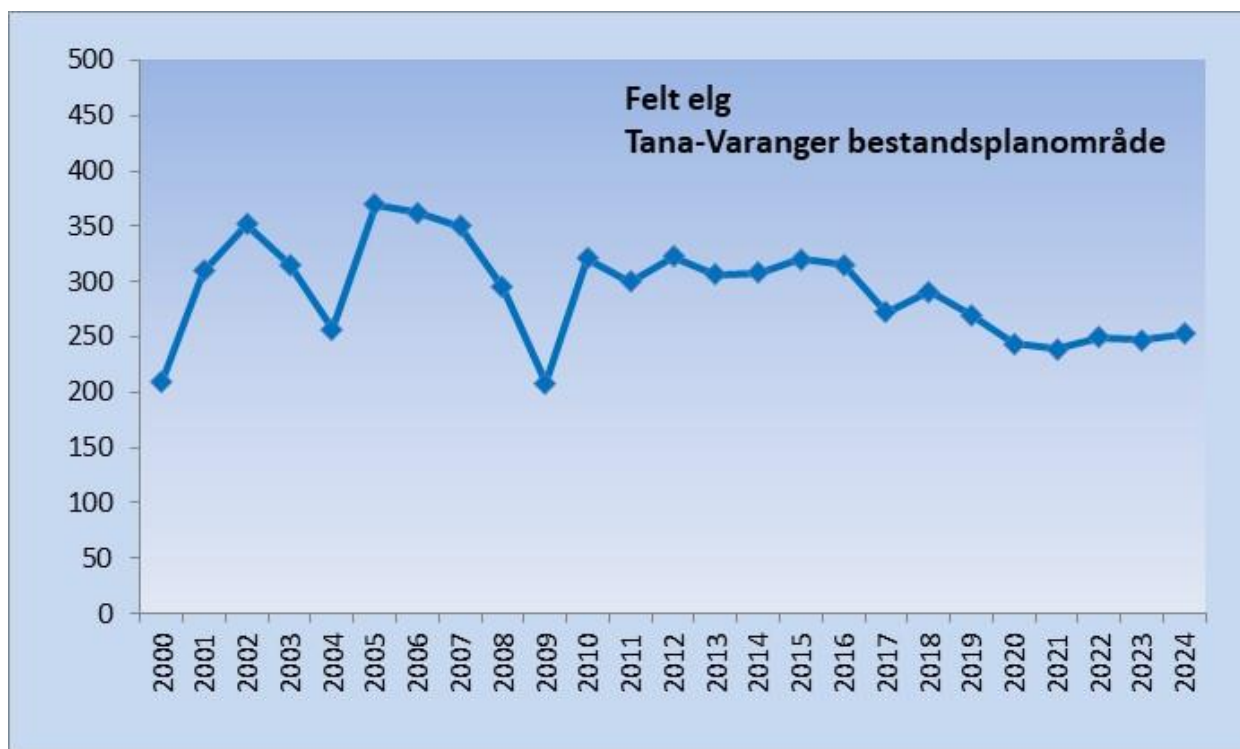
Elgjakta 2024

Tabellene gir en oversikt for status for Tana – Varanger elgstammen (FEFO).

Tabellene og figurene som følger viser fellings-, sett-elg- og slaktevektdata for Tana-Varanger bestandsplanområde bakover i tid. (Tana, Vardø, Vadsø, Båtsfjord, Nesseby)

Tabell 2.1.1 Tildelte kvoter, felte dyr, fellingsprosent og fellingsprofiler i Tana-Varanger bestandsplanområde.

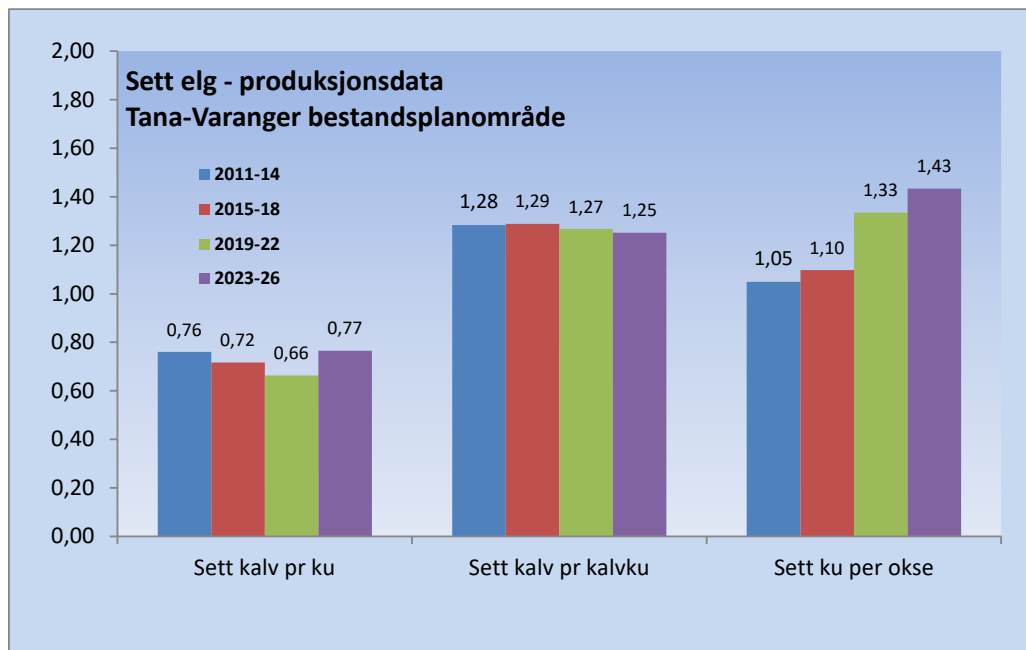
	ÅR	TILDELTE KVOTER					FELTE DYR					FELLINGSPROSENT					FELLINGSPROFIL				
		fri-dyr	okse	ku	ung-dyr	kalv	till.-dyr	okse	ku	ung-okse	kvige	kalv	kvote totalt	fellings-mål	felte totalt	fellings-% kvote	fellings-% mål	okse 1,5 år+	ku 2,5 år+	kalv/ungdyr	kalv
TANA VARANGER BESTANDSPLANOMRÅDE	2011	150	5		107	19	159	68	52	58	39	83	440	358	300	68 %	84 %	Målprofil er satt for delbestander, ikke for hovedbestand			
	2012	161	4		125	1	149	79	45	60	61	78	440	359	323	73 %	90 %				
	2013	161	5		126	1	109	77	46	40	58	85	402	328	306	76 %	93 %				
	2014	180	7		99		118	74	60	54	47	73	404	327	308	76 %	94 %	Fellingsprofil 2011-14: 56 % 16 % 59 % 26 %			
	Totalt	652	21		457	21	535	298	203	212	205	319	1686	1372	1237	73 %	90 %				
	2015	150	16		100	3	119	80	40	55	57	88	388	320	320	82 %	100 %	Målprofil er satt for delbestander, ikke for hovedbestand			
	2016	170	15		81	2	117	84	41	55	55	80	385	332	315	82 %	95 %				
	2017	146	20		100	2	117	67	39	57	44	65	385	331	272	71 %	82 %				
	2018	116	14		97	6	91	80	36	34	48	93	324	272	291	90 %	107 %	Fellingsprofil 2015-18: 59 % 13 % 61 % 27 %			
	Totalt	582	65		378	13	444	311	156	201	204	326	1482	1255	1198	81 %	95 %				
	2019	107	27		62	17	87	74	31	56	23	86	300	267	270	90 %	101 %	Målprofil er satt for delbestander, ikke for hovedbestand			
	2020	109	28		63	16	67	78	48	30	31	57	283	250	244	86 %	98 %				
	2021	58	59		80	26	57	78	31	40	23	67	280	240	239	85 %	100 %				
	2022	67	71		130	12	13	82	35	35	31	67	293	243	250	85 %	103 %	Fellingsprofil 2019-22: 65 % 14 % 54 % 28 %			
	Totalt	341	185		335	71	224	312	145	161	108	277	1156	1000	1003	87 %	100 %				
	2023	68	42		119	27	12	68	27	44	29	79	268	226	247	92 %	109 %	Målprofil er satt for delbestander, ikke for hovedbestand			
	2024	73	38		119	28	16	62	39	33	40	79	274	226	253	92 %	112 %				
	2025																				
	2026																				
	Totalt	141	80		238	55	28	130	66	77	69	158	542	452	500	92 %	111 %	61 %	13 %	61 %	32 %

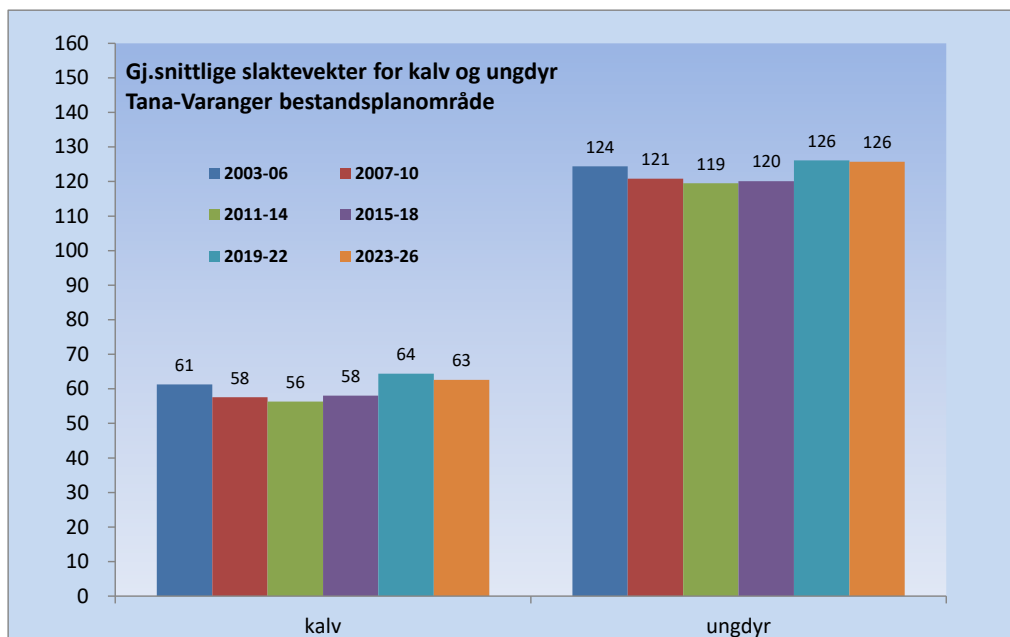
Figur 2.1.1. Felte elg i Tana-Varanger bestandsplanområde.

Tabell 2.1.3. Sett elg-data for Tana-Varanger bestandsplanområde, med gjennomsnittsindeks per år og per planperiode.

TANA/VARANGER																		
BESTANDSPLANOMRÅDE	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023	2024	2011-14	2015-18	2019-22	2023-26
Antall observasjoner	2277	2469	2334	2274	2629	2576	2129	2582	4721	4489	3679	3295	4525	3504	9354	9916	16184	8029
Sett elg per 8-timers dag	0,48	0,54	0,53	0,48	0,49	0,50	0,39	0,63	1,25	1,11	1,09	0,89	1,29	0,85	0,50	0,50	1,09	1,05
Felt elg per 8-timers dag	0,064	0,067	0,066	0,063	0,060	0,062	0,047	0,071	0,068	0,058	0,069	0,067	0,069	0,062	0,065	0,059	0,065	0,065
Sett kalv pr ku	0,73	0,83	0,71	0,76	0,75	0,78	0,60	0,73	0,62	0,65	0,71	0,70	0,82	0,69	0,76	0,72	0,66	0,77
Sett kalv pr kalvku	1,25	1,31	1,30	1,26	1,34	1,30	1,23	1,27	1,26	1,28	1,29	1,23	1,27	1,23	1,28	1,29	1,27	1,25
Andel ku med kalv	55 %	62 %	53 %	58 %	55 %	59 %	47 %	56 %	47 %	49 %	53 %	56 %	63 %	55 %	57 %	54 %	51 %	60 %
Sett ku per okse	0,99	1,13	1,10	0,98	1,09	0,96	1,28	1,11	1,56	1,22	1,31	1,23	1,43	1,44	1,05	1,10	1,33	1,43
Andel kalv i bestanden	27 %	31 %	27 %	27 %	28 %	28 %	25 %	28 %	27 %	26 %	29 %	28 %	33 %	29 %	28 %	27 %	27 %	31 %
Andel okse i bestanden	37 %	33 %	35 %	37 %	34 %	37 %	33 %	34 %	28 %	33 %	31 %	32 %	28 %	29 %	35 %	35 %	31 %	28 %

Figur 2.1.3. Produksjonsindekser (kalv per ku - kalv per kalvku - ku per okse) per planperiode i Tana-Varanger bestandsplanområde.

Figur 2.1.4. Gjennomsnittlige slaktevekter per planperiode for kalv og ungdyr i Tana-Varanger bestandsplanområde.

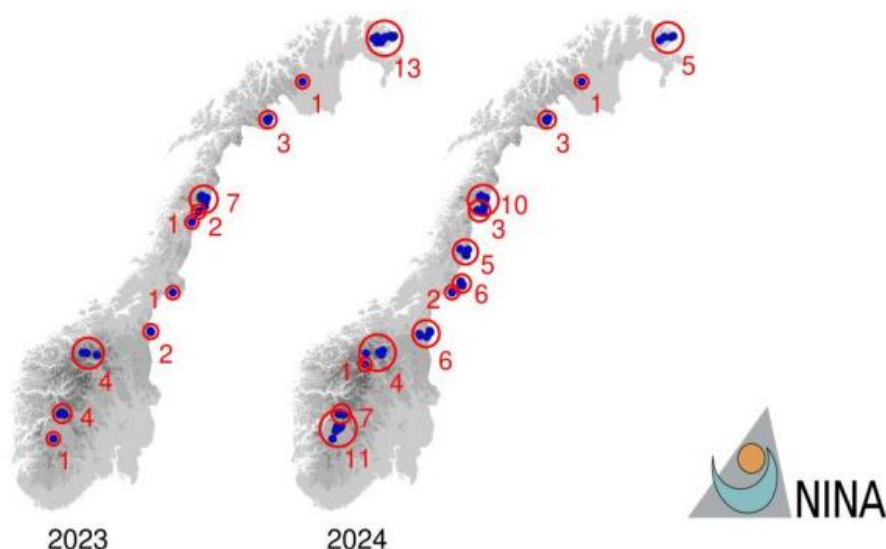
9 Overvåkning av naturmangfoldet, forskning

2024 var et kræsjår for smågnagerår og sommeren 2024 var det lite mus og lemen, med få hekkinger av musespesialister som fjellvåk. Lemenspesialister som snøugle ble knapt observert.

Bilde: Christer Michaelsen, SNO Vadsø, fyller på fôr på en av 20 foringsstasjoner for fjellrev og bytter minnebrikke på kamera. Et skjøtselstiltak.

Statens naturoppsyn rapporterte om 5 fjellrevynglinger på Varangerhalvøya i 2024, med totalt 12 valper registrert, og dna av 35 unike individer. Fire av hiene var innen nasjonalparken med foringsstasjoner. Hiet uten foring lå utenfor nasjonalparken og hadde bare 1 valp.

Figur 17. Dokumentert og antatt yngling av fjellrev i 2020 (n=44), 2021 (n=54), 2022 (n=72), 2023 (n=39), og 2024 (n=64). Tallene på kartet angir antall ynglinger i de ulike delbestandene.

Utklipp av figur i Årsrapport for Overvåkning av fjellrev i 2024, Norsk Institutt for naturforskning. Antall ynglinger i 2023 og 2024. En del av verneformålet for Varangerhalvøya nasjonalpark er å ivareta et kjerneområde for fjellrev.

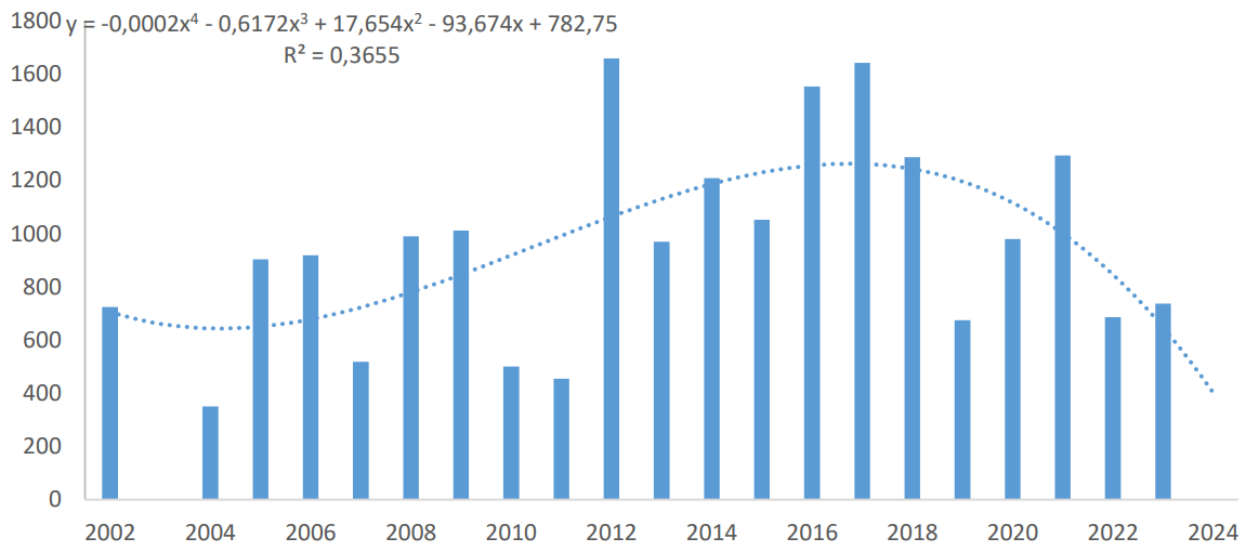
Overvåkning av myteområdene for tundrasædgjess

I myteperioden for sædgjess er det store ansamlinger av sædgjess i omegn av Bergebyvatn. Antall overvåkes av Birdlife og fremgår av figur over. For første gang på mange år var det ingen overvåkning i 2024.

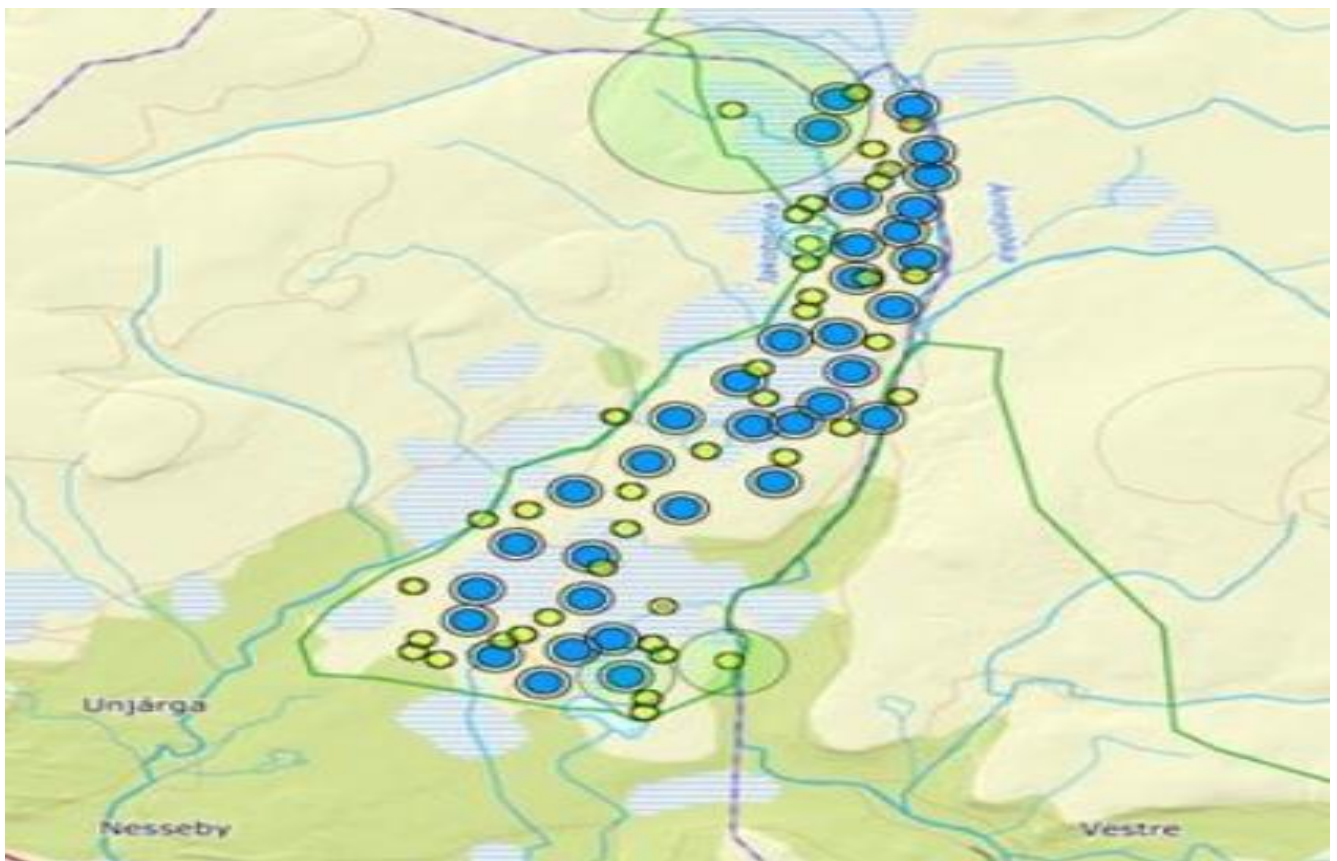
Tundra sædgås (VU): Registrering på myteplasser i VNP sone A i juli/august .737 ind. registrert i 2023 av Norsk ornitologisk forening (Birdlife).

Disse er i all hovedsak tundrasædgjess. Det er bare halvparten av det høye nivået som ble observert i toppårene 2012-2018 i 2021. Siden 2018 er antallet inne i en fallende trend. Birdlife rapporterte om at minst en dverggås som var radiomerket mellomlandet i Varangerhalvøya nasjonalpark sommeren 2024.

Nasjonalparken er i verneforskriften definert som svært viktig for sædgås og dverggås.

Figur 2. Antall sædgjess på myteplassen på Varangerhalvøya i årene 2002-2023.

Kart. 12-18 juni 2024 kartla R.T. Karvonen i Birdlife fugl i sone A av Nasjonalparken på oppdrag fra nasjonalparkstyret. Artslistene vil bli sammenliknet med kartleggingen i 2002.

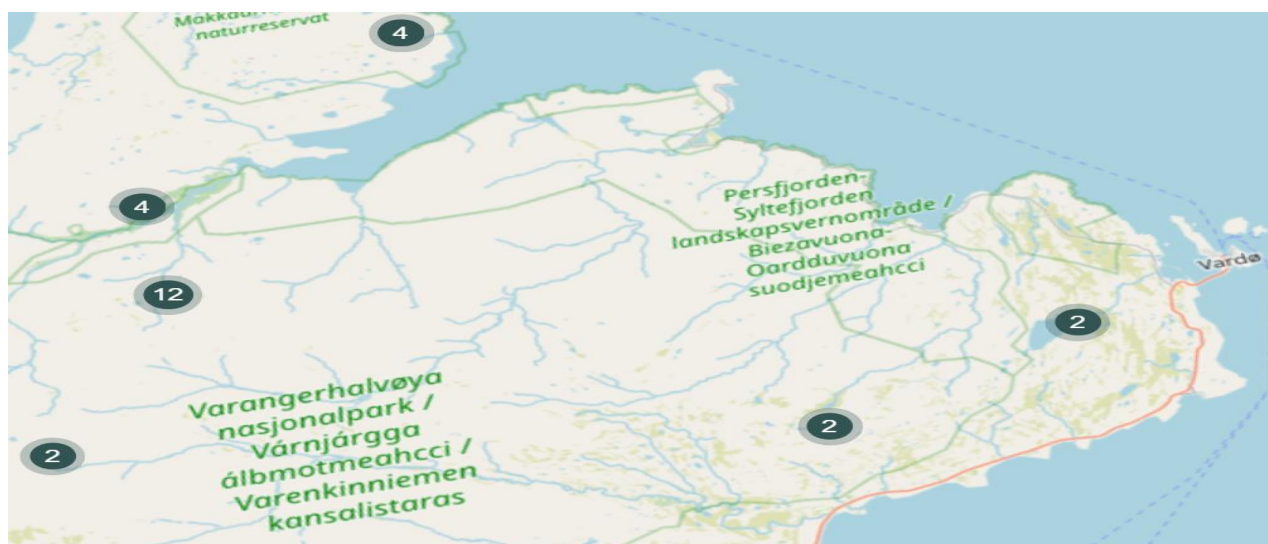

Jervespor leder til jervehi/matgjemme (Bilde: Statens naturoppsyn).

Store rovdyr

Miljødirektoratet vedtok å ta ut en jervetispe med 1 valp sentralt i nasjonalparken i mai 2024. Rovviltnemnda i Region 8 har vedtatt at beitedyr har prioritet fremfor store rovdyr.

Det er nå svært få registreringer av jerv på halvøya ved dna. Ingen i nasjonalparken. UIT COAT rapporterte om ingen jerv på åteblokkene med kamera. Dette er første gang siden overvåkningen av dyresamfunnet startet ca. i 2004 at jerv ikke observeres.

Kart over viser deler av territoriet til jervetispe JI404634 Ind2918 + via dna. funn tilbake til 2014 (minst 10 år gammel), hvor sirkel med tall anviser antall dna funn av den aktuelle jervetispa tilbake i tid (Rovbase).

Dispensasjoner knyttet til forskning og overvåkning i verneområdene

I juni deltok nasjonalparkforvalter med på UIT COATS årlig rovfuglovervåkning av hekkesuksess for kongeørn, jaktfalk og ravn på Varangerhalvøya. Det var relativt lite tilslag på hekkende par i 2024.

Dispensasjoner relatert til forskning

COAT Prosjektet

Dispensasjon til å etablere solcellepanel på linjehytta Hubehytta - Varangerhalvøya nasjonalpark - UIT COAT prosjektet

Dispensasjon til bruk av snøskuter og helikopter, overvåkning jaktfalk, kongeørn og ravn, Varangerhalvøya Nasjonalpark m.fl. UIT COAT 2024-2025

Delvis innvilget dispensasjon til taksering av fjellryper med hund i Komagdalen i Varangerhalvøya nasjonalpark- UIT COAT prosjektet 2024-2025

Dispensasjon til landing med helikopter ved 3 værstasjoner, UIT - COAT prosjektet - Varangerhalvøya nasjonalpark

Universitetet i Oslo

Dispensasjon - utlegg vegetasjonsloggere - UIO - Varangerhalvøya nasjonalpark og Persfjorden Syltefjorden landskapsvernområde

Utdrag av rapport fra forskningen på Varangerhalvøya i 2024 – Universitetet i Tromsø v/ COAT prosjektet

- ✓ I 2024 fikk vi en unormalt varm sommer med brannfare på hele Varangerhalvøya. UIT COAT rapporterte om sommertemperaturer langt over normalen i norsk arktis, andre sommer på rad.
- ✓ Informasjon fra resultater fra overvåkning i regi av COAT-prosjektet som foregår til dels innen og utafor nasjonalparken finner du på www.coat.no

Persfjorden – Syltefjorden landskapsvernområde.

Norges nasjonalparker

Varangerhalvøya – Várnjárgga byr på arktisk preget fastland med urgammelt landskap – indrefiletten i Norsk lavarktisk natur. Her er du i landskap skapt før siste istid med tundraens åpne fjellvidder og vegetasjonsløse blokkhav. Spredt omkring la isbreene igjen ringmorener. Vatnet fra nedsmeltingen av isen formet skarpe og frodige daler – erodert i fjellslettene ut til kysten.

Elvene fører vannet ut dalene til kysten, og her finner du laksen og sjørøya på sin vei opp til gyteplassene. Her trives laksefiskerne.

Her er det spor av reinens tråkk, men ingen merka stier. Mellom elvedalene er det glissent dyreliv, tamrein og lite folk. Med litt innsats kommer du opp på fjellplataene. Nyt det mektige landskapet. Stillhet og ro med reinens beitemarker på netthinnen. Her er landskap formet før siste istid.

Vinteren er røff. Mars og april er da best for besøk. Flatt lys og omskiftelig vær på de kvitkledte vidder.

Polare lavtrykk kommer gjerne forbi, så planlegg-, og kle deg godt for turen.

Våre nettsider:

www.varangerhalvoya.no

<http://nasjonalparkstyre.no/Varangerhalvoya/>

<https://www.facebook.com/NasjonalparkVarangerhalvoya>

Kontaktinformasjon Varangerhalvøya nasjonalparkstyre

Nasjonalparkforvalter:	Geir Østereng
Telefon:	78950389 / 41470437
E-post:	sftfpost@statsforvalteren.no
Nett:	Postboks 5672 Sluppen, 7485 Trondheim
Post:	Varangerhalvøya nasjonalparkstyre c/o Statsforvalteren i Troms og Finnmark Pb 700, 9815 Vadsø
Besøksadresse:	industribygget 2.etg. Vadsøya

Arkivsaksnr: 2025/1463-14

Saksbehandler: Geir Østereng

Dato: 12.06.2025

Utvalg	Utvalgssak	Møtedato
Varangerhalvøya nasjonalparkstyre/Várnjárgga álbmotmeahccestivra	36/25	17.06.2025

Orienteringssaker styremøte 5, 17 juni Varangerhalvøya nasjonalparkstyre

Forvalters innstilling

Saksopplysninger

Sist styremøte var 5 mai.

Visit Vardø – Info om nasjonalparken på nettsida – bidrag er levert

Pelslus på fjellrev? Forvalter deltatt i flere møter ang. medisiner og tiltak.

NINA, Veterinærinstituttet og COAT sitter i en beredskapsgruppe sammen med Miljødirektoratet angående sykdomsutbrudd. Da det gjelder nasjonalparken er forvalter vært med i gruppa. Statens naturoppsyn rapporterer at det er observert bilder av fjellrever på to hi hvor det er avvik i pels – nakkeregionen. Sammenlikning av bilder med fjellrev som har fått påvist skabb eller pelslus indikerer at det kan være pelslus. Basert på dette har man valgt å medisinere ved de to hiene ved å legge ut mat med medisin i, samt ved hi ved en viss radius rundt. Dette blir gjort i juni.

Deltok 11.06. i årsmøte for historielagene i Varanger i Bugøynes (Tana, Sør-Varanger, Nesseby, Vadsø, Vardø og Båtsfjord, Finnmark fornminneforening). Angående 20-årsjubileum for nasjonalparken og muligheter for samarbeid.

Delegasjonssaker behandlet av forvalter på vegne av styrets praksis

- Dispensasjon til bruk av drone langs Hamningbergveien i Persfjorden – Syltefjorden landskapsvernområde – NRK, dokumentar om nasjonale turistveier
- innkommet søknad om bruk av drone i Syltefjorddalen naturreservat ved pukkellaksuttak.

Jobbet med årsmelding

Forvaltningsplan

Infotavle satt opp ved brua i Persfjorden – blåst overende i vinter. Den vil bli forsterket med kraftigere bein i sommer og satt opp på nytt i høst.

Befaringer:

Sjekk av fjellrevhi sammen med Statens naturoppsyn 14 mai – en god del aktive hi.

Infopunktåpning 2 juni, Kiberg, tilsyn med byggeier Arnt Støme , vask, utsetting av bord, blomsterkasser, bestilt planting i blomsterkasser, infoskjermer, veibukker, wifi- sjekk.

Turistinfo Vardø 2 juni, 6 juni. Fått flere Brosjyrer, tilbudt merkevareprodukter fra Nasjonalparken 20 kopper og 20 suppeskåler med logo for nasjonalparken til salg – de betaler innkjøpsprisen til oss, ny Karttavle innendørs montert.

Startpunkt Komagdalen 4 juni befart – veien - etter høstens utbedringer og oppgraderinger befart. Mange fuglekikkere ved brushaneleiken ved Soppa vatnet. Vardø kommune har gjort tiltak for å hindre forstyrrelser ved inngjerding.

Ved tilført gapahuken. Alt OK her, for mye vatn i Finnelva til at bru kunne legges ut for fuglestien.

Infopunkt Varangerbotn – møte med daglig leder 5 juni, Jan Ingolf Kleppe (se referat)

Startpunkt Nattfjelldalen – Åpnet toalett, rengjort, toalettpapir. Stygge kjørespor i grusen på parkeringen av UTV. Rot og søppel, smeltet plast ved bålplassen. Erosjon ved nedkjøring til parkeringen. Bør grøftes lengre opp. Befart sti mot Nattfjelldalen til Storelva bru, materialer fraktet inn i vinter stablet opp. Vedkassa i gapahuk 3/4 full. Sider på dekke av bru knekt – bør prioriteres før sommeren.

Startpunkt Ordo – SNO har befart startpunktet, alt ok. Kommet til at gapahuken jekkes opp fremfor å snekre et nytt trinn (vil forstyrre opprinnelig design av hele gapahuken).

Nye lokaliteter infotavler tilrettelagt i fjor Vardøya – befart 2 juni

- Hasselneset – betongsåle støpt. Tavle ankommet.
- Heksemonumentet – tavle satt opp i tre - vurderer at den bør få støttebein pga. vindutsattheten her
- Vi bli gjort ferdig nå oppgir håndverker.
- **Brosjyrer er bestilt**
- Til Hamningberg – Pakkhuskaia
- Til Varanger Museum, Vadsø

Tjenestekjøpsavtaler inngått jfr. tiltaksplan strandrydding (før gikk dette via SNO)

-Bruk og Bevar,

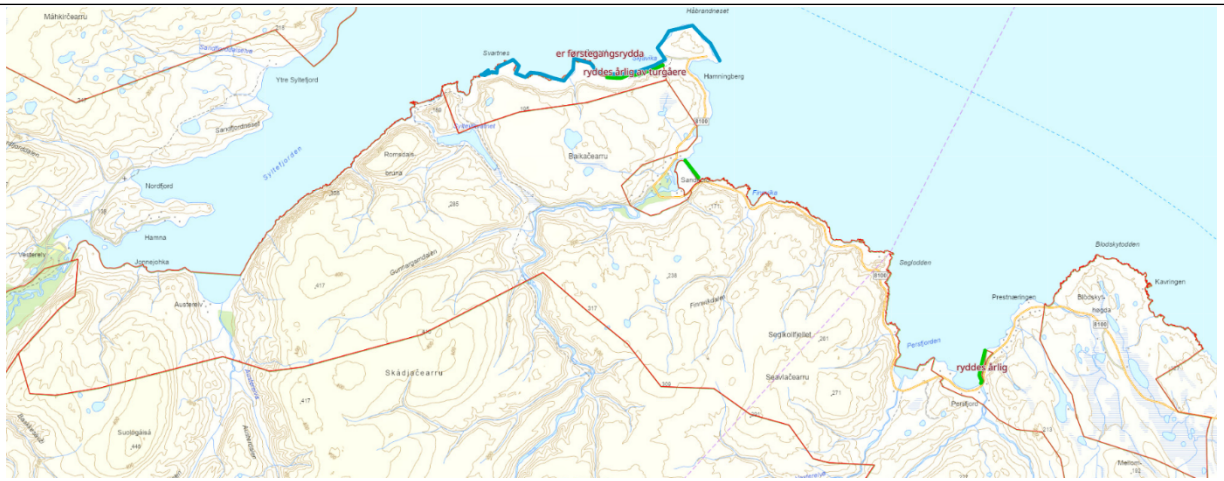
-Vardø videregående

-Hamningberg bygdelag

Forespørsel fra SALT – Ryddeprogram RYDD i TIDE - koordinator for nasjonale ryddroder
Rydd i Tide er Norges største profesjonelle ryddeprogram, og skal rydde de områdene av ytre kyst av Norge som ikke er tilgjengelig for frivilligheten. Det er Handelens Miljøfond (plastposeavgiften) som finansierer prosjektet, og SALT Lofoten er programleder og styrer prosjektet. Ryddingen startet i 2020, og så langt er 31000 km ryddet, og over 400 tonn strandsøppel har blitt fjernet fra naturen. Du kan lese mer om ryddeprogrammet her:

<https://handelensmiljofond.no/rydd-i-tide>

Nå er vi i gang med å planlegge hvor vi skal prioritere rydding i 2026-2028. Området fra Syltefjord ut til Hamningberg er et område som ikke er ryddet tidligere i Rydd i Tide prosjektet, og som vi gjerne planlegger inn i prosjektet dersom det er behov og ønske om at det gjennomføres rydding der.

Tilbakemelding til Salt 20.05.2025

Grønne områder – grønn strek - er steder som ryddes årlig av turgåere.

Blå strek viser hva som er førstegangsgrydda (av store objekter som tau og blåser).

Førstegangsgrydding har ikke omfattet plank eller «bobbiser» dvs. metallkuler i metall (trålkuler).

Forvent også mye smått her fortsatt, pluss en del store nøter.

Men mellom Hamningberg og Yte Syltefjorden kommer det store mengder søppel årlig.

Mellom Persfjorden og Sandfjorden er det en del «kliper» mellom bergene med søppel.

I Persfjorden til Prestnæringen rydder turgåere og hyttefolk en god del årlig så der er det nok meget bra, foruten plank.

Vil gjerne ha beskjed når dere starter å rydde i områdene vi forvalter -så skal jeg ta turen og hilse på.

I Ytre syltefjorden naturreservat (vest for Hamningberg) er det mye drivtømmer. Det må få bli liggende.

**Varangerhalvøya
nasjonalparkstyre**

Postadresse
Statsforvalteren i Troms og Finnmark
Postboks 700
9815 Vadsø

Besøksadresse
Damsveien 1
9800 Vadsø

Kontakt
Sentralbord: +47 78 95 03 00
Direkte: +47 78 95 03 59
sftfpost@statsforvalteren.no
www.nasjonalparkstyre.no/Varangerhalvøya

VARANGER SAMISKE MUSEUM
Endresens vei 4
9840 VARANGERBOTN

Saksbehandler Geir Østereng

Vår ref. 2025/2624-5 432.3

Deres ref.

Dato 11.06.2025

Møtereferat - Varanger Samiske museum og Nasjonalparkforvalter

Vi takker for hyggelig møte. Møtereferat oversendes.

Med hilsen

Geir Østereng
nasjonalparkforvalter

Etter våre rutiner er dette brevet godkjent og sendt uten underskrift

Nasjonalpark	Varangerhalvøya nasjonalpark / Várnjårgga álbmotmeahcci
Naturreservat	Syltefjorddalen naturreservat / Oarddu luondumeahcci, Ytre syltevik naturreservat, Sandfjordneset Naturreservat
Landskapsvernområde	Persfjorden-Syltefjorden landskapsvernområde / Biezavuona-Oardduvuona suodjemeahcci

Møtereferat

Møtested var Varanger Samiske Museum, 5 juni 2025.

Møtedeltakere: Geir Østereng, nasjonalparkforvalter (referent)

Jan Ingolf Kleppe, Museumsfaglig leder Varanger Samiske Museum

Agenda og oppfølgingspunkter

- Vi gikk gjennom fjorårets møtereferat fra januar 2024 med oppfølgingspunkter.

Oversiktsplakat for området utarbeidet i samråd med museet, den omfatter også info om Vuonnamarkanat. Den monteres på parkering ved E6 på tretavle og på gapahuk ved siden av stort kart. Om museet ønsker flere plasseringer av plakaten kan det bestilles.

Det mangler montering av lys over skilt på gapahuken etter at sti fikk lyspunkt. Forvalter tar det opp med elektrofirmaet.

Forvalter har hatt møte med Statens Vegvesen om tydeligere skilting fra Kirkenessiden om Museet og infpunkt for nasjonalparken. Ikke hørt noe mer om hva det blir til. Det er fortsatt behov for bedre skilting fra kirenessiden. Forvalter undersøker status.

Vedkløyver i gapahuk stjålet. Ny kløyver er montert.

Ildsted i gapahuk behøver overflatebehandling – utendørs bålpanne - rist er knekt – utbedres. Logoskilt på kvensk i herdet glass er ferdig, monteres på gapahuken.

Bestilles ny skilttavle for montering av oversiktsplakat ved
Parkering E6. (forvalter)

Internskilting på området – oppsett av lappspoveskilt som peker ned til naturreservatet. (museet har skilt fra før)

Unesco – tentativ liste og formidling av kulturminner – muligheter for formidling av aktuelle områder i randsonen til nasjonalparken drøftet. Temaet holdes varmt for fremtidig planlegging.

Museet planlegger et bygg ved dagens lekeplass for – Båtutstilling. Forvalter kan ikke se at det har betydning for bruk av infopunktet, heller en berikelse av området. anbefaler å kontakte Statsforvalterens miljøavdeling ved Tor Asbjørn Aslaksen Simonsen i tidlig planleggingsfase mht. randsonesak ved naturreservatet ved sjøen.

Planlegger besøkstelling på Mortensnes – ønsker erfaringer fra system miljøforvaltningen benytter. Eco vision – angående besøkstelling ned til naturreservatet er Tor Asbjørn Aslaksen Simonsen hos Statsforvalteren kontakt der.

Annet

Museet ønsker å henvende seg noe mer til fuglekikkere, slik at de oppsøker museet og cafeen, og ikke bare går ned til naturreservatet. Ønsker innspill på arter spesielle for naturreservatet og Varangerhalvøya – for eksempel for trykk på t-skjorter etc. Temaplakat om fugler i naturreservatet / nasjonalparken kan gis noe mer fokus ved plakat etc. Det planlegges en fugleplakat for nasjonalparken.

20 kopper og 20 suppeskåler med nasjonalparklogoene er formidlet til museet for salg, som i fjor – Museet gjør opp for dette ved slutt av sesong.
Helja ønsker at forvalter kan gi litt info til sommervikar om nasjonalparken da besøkende har en del spørsmål.

Arkivsaksnr: 2025/4626-4

Saksbehandler: Geir Østereng

Dato: 12.06.2025

Utvalg	Utvalgssak	Møtedato
Varangerhalvøya nasjonalparkstyre/Vårnjárgga álbmotmeahccestivra	37/25	17.06.2025

Behandling av søknad om uttak av prøvemateriale, dateringsmateriale ved kulturminne fangstanlegg - Varangerhalvøya nasjonalpark - Båtsfjord kommune - UIT Norges arktiske universitet

Forvalters innstilling

Nasjonalparkstyret gir dispensasjon fra verneforskriften for Varangerhalvøya nasjonalpark jamfør Naturmangfoldlovens § 48 til uttak av prøvemateriale ved bein av rein og gevir for datering og dna-prøve samt prøvestikk etter kull i bålplasser, samt snuing av kantstein som omsøkt ved Fangstanlegget ved Noiddidcearru/ Kjøpmannskjølen kulturminne ID - 162510. Tillatelsen gjelder medio august 2025.

Vilkår

- ✓ Tiltakshaver må sette seg inn i bestemmelsene for nasjonalparken i www.lovdata.no på forhånd
- ✓ Prinsipper for sporløs ferdsel skal følges ved opphold ved området ved evt. telting og leirslaging
- ✓ Forvaltningsmyndigheten ved nasjonalparkforvalter og oppsynsmyndigheten ved Statens naturoppsyn (SNO) skal varsles på forhånd om når det vil bli gjort på sms (forvalter 41470437, Hortman 98041906 Michaelsen 95038207.
- ✓ Etter prøvetaking av de løse kulturminnene skal de sikres hos myndighet med ansvar for kulturminner, for sikring i stabilt miljø for å unngå forringelse
- ✓ Prosjektet skal ikke medføre unødige forstyrrelser av dyreliv eller tamrein på beite.
- ✓ Området har en bestand av den prioriterte arten fjellreven. Den tåler menneskelige forstyrrelser dårlig og har eget regelverk som skal hindre forstyrrelser. Faktaark om fjellrev er vedlagt.
- ✓ Det gis dispensasjon til bruk av drone over kverna i fangstgjerdet for bildetaking av strukturene i 15 minutter.
- ✓ Kulturminnemyndigheten må ha gitt sin godkjenning for aktiviteten jamfør kulturminneloven.

- ✓ For bruk av drone må det avklares med reindriften ved rbd.6 på forhånd, slik at det ikke vil medføre store ulemper for reindriften.

Det er vektlagt at undersøkelsene med datering av kullrester i bålplasser vil kunne gi bedre kunnskap om anleggets hovedbruksperiode, opprinnelse og formål. Ivaretagelse av kulturminnene bidrar til at de sikres mot aldersforringelse i et usikkert miljø, da de ligger relativt i dagen utsatt for vær, sollys og vind.

Brudd på vilkårene for tillatelsen kan tilsi brudd på vernebestemmelsene. Brudd på vernebestemmelsene følges rutinemessig opp jamfør sanksjonsbestemmelsene for verneområder, og/eller anmeldelse. Brudd på vilkår kan også medføre at aktøren ikke gis tillatelse senere, eller den trekkes tilbake.

Saksopplysninger (søknad klippet inn)

SØKNAD OM UTTAK AV PRØVEMATERIALE FOR DATERING OG DNA-ANALYSE FRA FANGSTANLEGGET PÅ NOIDDIIDČEARRU, BÅTSFJORD KOMMUNE

Jeg søker med dette om tillatelse for uttak av prøvemateriale fra fangstlokaliteten Noiddiidčearru (Kjøpmannskjølen) på Varangerhalvøya, Båtsfjord kommune, Finnmark fylke, med kulturminne-ID: 162510 (Georef: 70,41N/30,00Ø). Lokaliteten består av et svært omfattende fangstanlegg med fire sammenløpene drivgjerder og to innhegninger bygget av stein. Den største innhegningen har en diameter på nærmere 160 meter. Drivgjerdene, ca 800 til 1500 meter lange, leder alle til den største innhegning, mens det nordligste gjerdet også leder til den minste innhegningen, og forbinder denne med den største. I tilknytning til disse innhegningene og drivgjerdene er det videre registrert over 1600 oppmurte skyteskjul, kjøttgjemmer, røyser, og andre strukturer, som bidrar til inntrykket av en svært omfattende fangstaktivitet (se vedlagt foto og kart). Måten drivgjerdene og innhegningene er organisert på, bl.a. med tydelig spor av regulering av innslipp i den store innhegningen, indikerer en kompleks anvendelse, der rein også kan ha vært holdt i live og tatt ut levende fra innhegningene.

Innsamling av prøvemateriale

I forbindelse med en befaring foretatt juli 2024 ble jeg oppmerksom på at det innenfor den største innhegningen var et tomt kjøttgjemme der det fortsatt lå igjen to legg-/lårbein av rein (se vedlagt foto). Beina ligger eksponert, delvis overvokst av mose. Kjøttgjemmet (ID: 162510 – 163) ligger i sør-enden av innhegningen, like nord for gjerdet. Kjøttgjemmet framtrer som en tilnærmet sirkulær oppmuring av større og mindre stein med ytre diameter på 2.0-2.3 m, mens åpningen/indre diameter er på 0.7 – 1.3 m. Det ligger i et område av innhegningen der det er relativt få andre kulturminner (et tilstøtende gjemme på nordsiden), der grunnen er planere enn ellers og der det også er noe mose- og gressvekst.

Jeg søker om å få ta ut disse to beinene for datering og eventuell DNA-analyse. Som det framgår av foto vil ingen inngrep i form av gravning eller flytting av stein være nødvendig. Beinene ligger eksponert og vil gradvis forvitte helt. I denne S/SØ-lige delen av innhegningen ligger det også en del andre reinbein i overflaten uten tilknytning til noen strukturer. De er delvis overvokst med mose, men ligger ellers eksponert. Jeg søker derfor om å få ta ut ytterligere to beinprøver fra disse dersom de ansees anvendelig for datering, slik at det totale antallet innsamlete bein dermed blir fire prøver. Heller ikke her vil innsamling medføre noen inngrep i strukturer eller i grunnen.

I dette området av innhegningen ble jeg også oppmerksom på noe som minner om ildsteder. Disse er tidligere ikke registrert, og jeg usikker på om det er ildsteder eller naturlige (geologiske) formasjoner (se foto). Jeg søker derfor om å foreta en liten identifiserende undersøkelse i en av strukturene (den det vedlegges foto av), og som innebærer et mindre prøvestikk (maks 10 x 10 cm) i den finere grusen innenfor kantsteinene. Dette for om mulig å spore trekull eller annet brent materiale, og ta ut prøver av det for datering. I tillegg søker jeg om å få snu enkelte kantstein, for på tilsvarende vis kunne spore eventuelt organisk materiale. Strukturen vil selvsagt bli restaurert etter undersøkelse.

Innsamlingen vil bli dokumentert med foto og beskrivelser, og georeferert med høypresisjon GPS.

Bakgrunn og målsetning

Den primære målsetningen med prøvetakingen er å bedre kunne datere denne spesielle typen av fangstanlegg, dvs. reingjerder med innhegninger, som primært kjennes fra Varangerhalvøya. Ingen av disse anleggene er tidligere karbondatert eller på annet vis datert arkeologisk, og de det vil selvsagt ha stor verdi å få dateringer direkte knyttet til fangsten. Dateringene vil bli utført av Nasjonallaboratoriene for datering, NTNU.

Fra skriftlige kilder, bl.a. lensregnskap, vet vi at fangsten i disse anleggene foregikk på slutten av 1500-tallet, og gradvis avtok i første del av 1600-tallet. I 1690-årene meldes det at anleggene «staar øde», dvs. at fangsten da hadde opphørt. Når fangsten på Noiddiidčearru tok til har vi imidlertid ingen sikker informasjon om. Det samme gjelder de tre andre slike anlegg vi kjenner fra Varangerhalvøya. Det skal her nevnes at fangst med sammenløpene drivgjerder *uten* innhegninger kjennes fra langt flere lokaliteter på Varangerhalvøya (og fra Norge ellers), og muligens kan ha utgjort en teknologisk forløper. En antagelse er uansett at fangsten med innhegninger representerer en siste fase av villreinfangsten, og at den i dette området erstattet den storstilte fangsten med fangstgroper på «eidet» mellom Varangerfjorden og Tanaelva. Karbondateringer herfra (Gollevárri) tyder på at denne gropfangsten på Varangereidet nådde et høydepunkt mellom 1200- og 1400-tallet. En videre hypotese er at *kombinasjonen* av drivgjerder og innhegninger, som utgjør en helt ny teknologi, ikke bare representerer den siste fase av villreinfangsten, men også ble avgjørende for utviklingen av tamreindriften. Innhegningen og gjerdene for skilling og slakting er her i sin *form* identiske med anleggene vi kjenner fra Varangerhalvøya (Vorren 1944, 1998; Olsen 1988; Hansen og Olsen 2022).

Dersom beinmaterialet er av tilstrekkelig god kvalitet vil det også bli forsøkt gjennomført en DNA-analyse av beinene. Nyere analyser av reinbein har vist dagens tamrein ikke er nært genetisk beslektet med områdets villrein, og følgelig at tamreindriften slik vi kjenner den fra de siste århundrene ikke var basert på temming av lokal villrein (Røed, Bjørklund og Olsen 2018). Dersom det viser seg at anleggene på Noiddiidčearru representerer en siste fase av villreinfangsten, og også hadde betydning for utviklingen av tamreinnomadismen, vil resultatene av en genetisk analyse av reinbeinene herfra være av stor interesse.

Om tillatelse gis vil prøvetakingen på Noiddiidčearru finne sted medio august 2025. Foruten søker vil arkeolog dr.art. Kjersti Schanche og lokalhistoriker Øystein Nilsen delta. Undersøkelsen knytter an til søkers lange forskning på reinøkonomier og reindriftens oppkomst i Varangerområdet (bl.a. Olsen 1988, 2019; Hedman, Olsen og Vretemark 2015) og er også faglig forankret i et omsøkt NFR-prosjekt som nå er til vurdering med søker som prosjektleder.

Vennlig hilsen

Bjørnar Julius Olsen

Professor

Ved telefonsamtale 12 juni oppgis også ønske om å filme kvern i fangstgjerdet med drone for å få tatt bilder av strukturen ovenfra.

Behandlingsmåte

Tilsvarende har ikke vært omsøkt før og krever styrebehandling.

Styret gir forvalter føringer til hvordan saken behandles. Omsøkte lokaliteter er innen Varangerhalvøya nasjonalpark.

Naturmangfoldloven og verneforskrifter Vurderingen er gjort etter verneforskriftene for Varangerhalvøya nasjonalpark, samt Naturmangfoldloven (NML).

Formålet med Varangerhalvøya nasjonalpark/Várnjárgga álbmotmeahcci/Varenkinniemen kansalistaras er å bevare et stort i det vesentlige urørt naturområde, tilnærmet fritt for tekniske inngrep, som sikrer biologisk mangfold med økosystemer, arter og bestander.

I dette inngår blant annet å bevare den mest arktisk pregete del av fastlands-Norge med spesielle landformer og avsetninger etter istida, et plante- og dyreliv med østlige og arktiske innslag, et kjerneområde for fjellrev og unike samiske kulturminner.

I sone A er det avgrenset et særlig viktig myr- og våtmarksområde med stor vitenskapelig betydning som referanseområde og med egenart i form av mange småvann og myrdammer. Området gir leveområder for en rik og variert fauna av våtmarksfugl, også trua arter. Området er svært viktig for sædgås og dverggås.

Allmennheten skal gis anledning til naturopplevelse gjennom utøvelse av tradisjonelt og enkelt friluftsliv med liten grad av teknisk tilrettelegging. Ivaretagelse av naturgrunnlaget innenfor nasjonalparken er viktig for samisk kultur og næringsutnyttelse. Området skal kunne brukes til reindrift.

Verneverdiene er nærmere beskrevet i kongelig resolusjon på www.nasjonalparkstyre.no/Varangerhalvoya.

Vurdering etter verneforskriftene.

I Varangerhalvøya Nasjonalpark, er kulturminner fredet jamfør verneforskriftens § 1.4.1

Vern av kulturminner

Kulturminner skal beskyttes mot skade og ødeleggelse. Løse kulturminner skal ikke flyttes eller fjernes. Jamfør punkt 1.4.2 kan Forvaltningsmyndigheten jf. §7, kan gi tillatelse til istandsetting, vedlikehold og skjøtsel av kulturminner. Det er et vilkår for tillatelse at kulturminnemyndigheten har godkjent tiltaket.

Forskrift om verneplan for varangerhalvøya Nasjonalpark, vedlegg 1 sier bl.a. Vernebestemmelsens § 3 om Motorferdsel er forbudt på land og vatn, og i lufta under 300 meter. Bruk av modellfly er forbudt. Bruk av drone krever dispensasjon fra modellflyforbudet som tilsvarende fartøy.

Verneforskriftenes generelle unntaksbestemmelse er opphevet, og de aktuelle verneforskriftene vurderes saken etter Naturmangfoldlovens § 48.

Angående bruk av drone har det før vært gitt dispensasjoner til bruk av drone for registrering av nordsamiske stedsnavn, reiselivssammenheng for det offentlige dvs. allmennnyttige formål. Noe dette tilfellet også er.

Vurdering etter verneforskriftene.

I Varangerhalvøya Nasjonalpark, er modellflyging med motor forbudt og her kreves dispensasjon fra vernebestemmelsene. I Persfjorden – Syltefjorden landskapsvernområde er det jfr. punkt 6.3 i verneforskriften; Unødvendig støy er forbudt. Det er ikke tillatt å bruke motor på modellfly o.l. Forvaltningsmyndigheten, jf. § 7, kan stille krav til støydemping for strømgeneratorer o.l.

Verneforskriftenes generelle unntaksbestemmelse er opphevet, og de aktuelle verneforskriftene vurderes saken etter Naturmangfoldlovens § 48.

Bruk av drone krever dispensasjon fra modellflyforbudet som tilsvarende fartøy i begge områder.

Naturmangfoldloven

Naturmangfoldlovens § 7 sier at prinsippene i lovens §§ 8-12 skal legges til grunn som retningslinjer ved utøving av offentlig myndighet. Offentlige beslutninger som berører naturmangfoldet skal bygges på vitenskapelig kunnskap om arters bestandssituasjon, naturtypers utbredelse og økologiske tilstand, samt effekten av påvirkninger.

Med hjemmel i lovens § 48 kan forvaltningsmyndigheten gjøre unntak fra vernevedtaket dersom det ikke strider mot verneformålet, og ikke kan påvirke verneverdiene nevneverdig, eller dersom sikkerhetshensyn eller hensynet til vesentlige samfunnsinteresser gjør det nødvendig. Denne bestemmelsen er en sikkerhetsventil som skal fange opp uforutsette eller spesielle tilfeller som ikke ble vurdert på vernetidspunktet.

Denne saken er ikke av en slik karakter at den er aktuell etter § 48 bestemmelser om vesentlige samfunnsinteresser eller sikkerhetshensyn.

Vurdering

Tidligere praksis

Det er ikke tidligere gitt tillatelser til å ta ut løse kulturminner, som er fredet jamfør verneforskriften.

Tilsvarende sak av mye mindre skala ble behandlet i sak 63/2018 5.9.18 da Knoph foto fikk tilsvarende tillatelse til bruk av drone i Nattfjelldalen relatert til reiselivspromotering i en film om Varanger på oppdrag fra Visit Varanger. Tillatelsen ble vurdert for å være jamfør styrets besøksstrategi, hvor Nattfjelldalen er et av områdene av Varangerhalvøya Nasjonalpark som tåler å promotes for økt besøk, i tillegg til randsonene. Flyging en dag ble ikke vurdert for å stride mot verneformålet eller påvirke verneverdiene nevneverdig. Det ble stilt krav om at man hadde innhentet tillatelse fra reindriften om det var rein i området.

Besøksstrategiens betydning

Vi forventer ikke at bildetakingen vil øke ferdsel knyttet til noen av områdene, slik for eksempel tv- dokumentarer ved bruk av drone i et område kan gjøre. Kjerneområdene for nasjonalparken skal skjermes jamfør dagens besøksstrategi for å verne om kulturminner og sårbart dyreliv. Bruk av drone har vitenskapelig formål.

Påvirkning ved støy

Forvalter vurderer at forstyrrelsen vil være forbigående og begrense seg til noen punkter i området i kjernen av anlegget.

Ved bruk av drone vil det være noe støy oppi luften som kan høres på bakken. Dette kan være forstyrrende for friluftsliv eller dyreliv, og særlig fugl som hekker i området. Omsøkt periode er ikke hekketid.

Påvirkning på reindriften

Kalvingstiden for rein er overstått, men reinen kan bli forstyrret av drona. Søker må forvente at det vil kunne pågå reinsamling på denne tiden av året og at man må ta hensyn til reindriften jamfør kontakt i god tid på forhånd jfr. vilkår.

Erfaringsvis er reinen skeptisk til motoriserte farkoster som den ikke er kjent med fra før. Aktør er lokal og forvalter kjenner ikke fluktavstand hos rein relatert til dronen. Forvalters erfaring er at reinen i Varanger er relativt lettskremt ved at den flykter selv på observasjon av mennesker på lang avstand.

Tilsvarende sak var i fjor på høring hos Reinbeitedistrikt 6 som sier at man vil gå imot søknaden dersom det er rein i områdene det skal flys. Gitte vilkår vil avverge at rein forstyrres ved flygingen. Det vil være naturlig at aktør innhenter tillatelse fra reinbeitedistriktet om det skal flys i områder med rein. Vernebestemmelsene tilsier at det skal kunne drives reindrift i området. Dog vurderer ikke forvalter at omfanget vil ha noen praktisk betydning for reindriften.

Påvirkning på friluftslivet

Ved å unngå å fly i områder med folk tilstede i umiddelbar nærhet vil man unngå forstyrrelse av friluftslivet. Det har hittil vært svært lite ferdsel, som forventes å øke. For det meste turgåere/ rypejegere og reineiere.

I de aktuelle områdene er det lite motorisert ferdsel i luften eller søknader på modellflyging. Reindriften benytter helikopter til driving forut for slakting på høsten, og det innvilges enkeltdispensasjoner til bruk av helikopter i forskningssammenheng når det er nødvendig, og utenfor kalvingsområder for rein i kalvingsperioden. Bruk av drone avgir mindre støy og er ikke direkte sammenliknbart.

Jamfør naturmangfoldlovens § 10 samlet belastning, er det vektlagt at det er liten annen aktivitet eller gitte dispensasjoner med betydning for verneformålene av denne type nå. Praksis i tilsvarende dronesaker er flyging tillates en dag per område. Imidlertid er et stort antall punkter omsøkt. Det er ikke et stort antall søknader om å undersøke kulturminner, eller å ta ut løse kulturminner.

Kunnskapen om verneverdiene i områdene vurderes som gode jfr.

Naturmangfoldlovens § 9, og føre – var prinsippet er lite aktuelt. Naturmangfoldlovens § 11 vurderes som lite aktuell, og § 12 om de beste miljøforsvarlige teknikker vurderes som ivaretatt, gitt at man tar de nødvendige hensyn gitt i vilkår. Det skal ferdes til fots. Bruk av drone vurderes som en bedre teknikk enn helikopter da de avgir mindre støy. Saken kan ha noe presedens mht. uttak av løse kulturminner.

Dog vurderes skadepotensialet for lite da de løse kulturminnene skal ivaretas og sikres etter at prøver er tatt og lagres hos aktuell myndighet i stabilt miljø. I dag ligger de i dagen under mose i mer ustabil miljø og vil kunne forsvinne innen 20-50 år ved dagens klima. Arbeidet vil slik også sikre kulturminnene for ettertiden om de viser seg å være like gamle som fangstgjerdet antas å være.

Det er relevant å vurdere at forstyrrelsene vil være kortvarige, da nødvendig flygetid for å ta bilder på en lokalitet tar relativt kort tid. Forvalter legger til at området tåler belastningen med eventuell påvirkning på dyrelivet, friluftslivet og reindriftens aktiviteter frem mot høstslaktingen.

Prosjektet er samfunnsnyttig ved at man kan få mer svar på anleggets opprinnelse, alder og også reinens dna.

Vurdering om tillatelse kan gis

Forvalter kommer til at bruk av drone til bildetaking, slik den er beskrevet med angitt formål, og med bruk i enkelttilfeller ikke vil påvirke verneformålet eller true verneverdiene nevneverdig og at det kan gis dispensasjon jamfør Naturmangfoldloven § 48, til å benytte drone til å ta bilder av terrengformasjonene i Varangerhalvøya nasjonalpark.

Forutsetningen er at kantsteinen som løftes legges på plass likedan og at de løse kulturminnene sikres i egnet stabilt miljø etter prøvetaking.

Kulturminnemyndigheten må også gi sin tilslutning før arbeid kan påbegynnes.

Vi ønsker tilsendt rapport fra arbeidet når undersøkelsene har blitt gjort.

Vedlegg:

- 1 Tilrådning vedrørende dispensasjonssøknad etter kulturminneloven § 8 første ledd for uttak av prøvemateriale for datering og DNA-analyse fra fangstanlegget på Noiddiidčearru, Båtsfjord kommune, Finnmark fylke.pdf
- 2 Tilrådning vedrørende dispensasjonssøknad etter kulturminneloven § 8 første ledd for uttak av prøvemateriale for datering og DNA-analyse fra fangstanlegget på Noiddiidčearru, Båtsfjord kommune, Finnmark fylke
- 3 Søknad om uttak av prøvemateriale for datering Noiddiidcearru.pdf
- 4 Søknad om uttak av prøvemateriale - Varangerhalvøya nasjonalpark - Båtsfjord kommune - innsamling av dateringsmateriale fra fangstanlegg på Noiddiidčearru - UiT Norges arktiske universitet
- 5 Søknad om uttak av prøvemateriale for datering Noiddiidcearru.pdf
- 6 Foto av største innhegning med drivgjerder Noiddiidčearru.jpg
- 7 . Søknad om uttak av prøvemateriale for datering Noiddiidcearru.pdf
- 8 . Foto av største innhegning med drivgjerder Noiddiidčearru.jpg
- 9 Kart over registrerte kulturminner Noiddiidčearru .jpg
- 10 . Kart over registrerte kulturminner Noiddiidčearru .jpg
- 11 . Reinbein i kjøttgjemme.jpg
- 12 Reinbein i kjøttgjemme.jpg
- 13 Mulig ildsted.jpg
- 14 . Mulig ildsted.jpg

Riksantikvaren
Postboks 1483 Vika
0116 OSLO

DIN ČUJ./ DERES REF: BEAIVI / DATO:
12.05.2025

MIN ČUJ / VÅR REF: ÁŠŠEMEANNUDEADJI / SAKSBEHANDLER:
25/3860-3 Thor-Andreas Basso

Tilråkning vedrørende dispensasjonssøknad etter kulturminneloven § 8 første ledd for uttak av prøvemateriale for datering og DNA-analyse fra fangstanlegget på Noiddiidčearru, Båtsfjord kommune, Finnmark fylke

Sametinget viser til søknad av 06.05.2025 fra Universitetet i Tromsø – Norges arktiske universitet V/Bjørnar Julius Olsen.

Det søkes om dispensasjon etter *lov 9. juni 1978 nr. 50 om kulturminner (kml.)* § 8 første ledd, om tillatelse for uttak av prøvemateriale fra fangstlokaliteten Noiddiidčearru/Kjøpmannskjølen på Varangerhalvøya, Båtsfjord kommune, Finnmark fylke, med kulturminne-id162510. Lokaliteten består av et svært omfattende vuobman-fangstanlegg med fire sammenløpende drivgjerder og to innhengninger bygget av stein. Samlet er det registrert over 1600 fangstrealterte kulturminner på Noiddiidčearru/Kjøpmannskjølen og Røyskattfjellet.

I forbindelse med en befaring i 2024 ble søker oppmerksom på at det var et kjøttgjemme id162510-163 der det fortsatt lå igjen to legg-/lårbein av rein delvis overvokst av mose. Kjøttgjemmet framtrer som en tilnærmet sirkulær oppmuring av større og mindre stein med ytre diameter på 2.0-2.3m, mens indre diameter er på 0.7-1.3m.

Det søkes om å få tas ut disse to beinene for datering og eventuell DNA-analyse. Det vil ikke være nødvendig å gjøre inngrep som graving eller flytting av stein. I den S/SØ-lige delen av innhengningen ligger det også en del andre reinbein i overflaten uten tilknytning til noen strukturer. De er delvis overvokst med mose, men ligger ellers eksponert. Det søkes derfor om å få ta ut ytterligere to beinprøver fra disse dersom de anses anvendelig for datering, totalt

innsamlet fire beinprøver. Heller ikke her vil innsamlingen medføre noen inngrep i strukturen eller i grunnen.

I denne delen av innhegningen observerte søker også mulige ildsteder som ikke tidligere er registrert. Det er imidlertid usikkert om det er ildsteder eller naturlige formasjoner. Det søkes derfor om å foreta en liten identifiserende undersøkelse i en av strukturene, som innebærer et mindre prøvestikk (maks 10x10cm). I den fine grusen innenfor kantsteinene. Dette for om mulig å spore trekull eller annet brent material, og ta ut prøver for datering. Det søkes også om å få snu enkelte kantstein, for på tilsvarende vis kunne spore eventuelt organisk materiale. Strukturen vil bli restaurert etter undersøkelse. Innsamlingen vil bli dokumentert med foto og beskrivelser, og georeferert med høypresisjon GPS.

Den primære målsetningen med prøvetakingen er å bedre kunne datere denne spesielle typen av fangstanlegg, reingjerder med innhengninger som primært kjennes fra Varangerhalvøya. Ingen av disse anleggene er tidligere karbondatert eller på annet vis datert arkeologisk, og det vil ha stor verdi å få dateringer direkte knyttet til fangsten.

Søker viser til at fra skriftlige kilder, bl.a. lensregnskap, vet vi at fangsten i disse anleggene foregikk på slutten av 1500-tallet, og gradvis avtok i første del av 1600-tallet. I 1690-årene meldes det at anleggene «staar øde», og fangsten da hadde opphørt. Søker viser videre til at man ikke har noen sikker informasjon om når fangsten på Noiddiidčearru tok til, og det samme gjelder de andre slike anlegg på Varangerhalvøya. Man antar at fangsten med innhengninger representerer siste fase av villreinfangsten, og at den i dette området erstattet den storstilte fangsten med fangstgroper på «eidet» mellom Varangerfjorden og Tanaelva. En videre hypotese er at kombinasjonen av drivgjerder og innhengninger, som utgjør en helt ny teknologi, ikke bare representerer den siste fase av villreinfangsten, men også ble avgjørende for utviklingen av tamreindriften. Innhegningen og gjerdene for skilling og slakting er her i sin form identiske med anleggene vi kjenner fra Varangerhalvøya (Vorren 1944, 1998; Olsen 1988; Hansen og Olsen 2022).

Dersom beinmaterialet er av tilstrekkelig god kvalitet vil det også bli forsøkt gjennomført en DNA-analyse av beinene. Nyere analyser av reinbein har vist at dagens tamrein ikke er nært genetisk beslektet med områdets villrein, og følgelig at tamreindriften slik vi kjenner den fra de siste århundrene ikke var basert på temming av lokal villrein (Røed, Bjørklund og Olsen 2018). Søker sier videre at dersom det viser seg at anleggene på Noiddiidčearru representerer en siste fase av villreinfangsten, og også hadde betydning for utviklingen av tamreinnomadismen, vil resultatene av en genetisk analyse av reinbeinene herfra være av stor interesse.

Tilrådning

I forbindelse med Sametingets registreringsarbeid 2011-214 ble det datert 11 C14-prøver fra andre deler av Noiddiidčearru, Røyskattfjellet og Sandfjorddalen, og dateringene lå innenfor tidsrommet 1100-1900. Det ble imidlertid ikke tatt noen dateringer i tilknytting til det store fangstgjerdeanlegget med innhegning/«kvern» på lokalitet id162510, og det har heller ikke vært datert andre fangstgjerdeanlegg av samme type på Varangerhalvøya. Som søker viser til er det antatt at denne typen fangstgjerder representerer den siste fasen av villreinfangsten.

Dateringer av reinbein og evt. kullprøver fra id162510 vil kunne gi ny kunnskap og dokumentere når disse fangstgjerdeanleggene med innhegning var i bruk. Det har heller ikke vært foretatt DNA-analyse av reinbein fra Noiddiidčearru tidligere, noe som vil ytterligere styrke kunnskapen om fangstanleggene. Sametinget er fornøyd med at undersøkelsene kan gjøres skånsomt, og innebærer kun minimale inngrep for prøvestikk av mulig ildsted, mens reinbeinene ligger åpent eksponert og kun delvis overgrodd av mose. Prøvestykket vil kunne verifisere om det er et ildsted/kulturminne som kan knyttes til bruken av fangstgjerdet, fra tidligere er ildsted/årran kun påvist fra Sandfjorddalen. Resultatene av undersøkelsene vurderes å ha stort kunnskapspotensial, ettersom disse fangstgjerdeanleggene med innhegning pr. i dag ikke er datert og analysert med naturvitenskapelige metoder. Undersøkelsene vil kunne bidra med økt kunnskap om bruken av denne typen anlegg i villreinfangsten, samt betydningen de kan ha hatt for utviklingen av tamreindriften. Noiddiidčearru inngår også som del av *Várjját siida* som er oppe til vurdering for innskriving på tentativliste for Unescos verdensarv. Resultatene fra undersøkelsene vil også kunne styrke kunnskapsgrunnlaget for videre arbeid med Noiddiidčearru og *Várjját siida*.

Sametinget tilrår at det innvilges dispensasjon for tillatelse til uttak av prøvemateriale for datering og DNA-analyse fra kjøttgjemme id162510-163 (to prøver), innsamling av beinmateriale innenfor lokalitet id162510 som ikke er tilknyttet noen struktur (to prøver), samt innenfor samme lokalitet identifiserende undersøkelse av et mulig ildsted med mindre prøvestikk (ca. 10x10cm), for trekull eller annet brent materiale, og i tillegg snu enkelte kantstein for på tilsvarende vis kunne spore eventuelt organisk materiale. Vilkår for tillatelsen er at strukturen restaureres etter undersøkelsen, og GPS-koordinater, rapport med daterings- og analyseresultater sendes Sametinget når etterarbeidet er ferdigstilt.

Thor-Andreas Basso
seniorráðgjafi/seniorrådgiver

Dát reive lea elektrovnnalaččat dohkkehuvvon ja sáddejuvvo vuolláičállaga haga.

Riksantikvaren Postboks 1483 Vika 0116 OSLO

Finnmark fylkeskommune	Postboks 701	9815	VADSØ
Universitetet i Tromsø - Norges arktiske universitet	Postboks 6050 Stakkevollan	9037	TROMSØ
Varangerhalvøya nasjonalparkstyre	c/o Statsforvalteren Troms og Finnmark Postboks 700	9815	VADSØ

Fra: Anti, Lisa-Marie[Lisa-Marie.Anti@samediggi.no]
Sendt: 22.05.2025 09:58:38
Til: Postmottak SFTF[sftfpost@statsforvalteren.no]
Tittel: Tilrådning vedrørende dispensasjonssøknad etter kulturminneloven
§ 8 første ledd for uttak av prøvemateriale for datering og DNA-analyse
fra fangstanlegget på Noiddiidcearru, Båtsfjord kommune, Finnmark fylke

Riksantikvaren
Direktoratet for kulturmiljøforvaltning
Postboks 1483 Vika
0109 OSLO

SØKNAD OM UTTAK AV PRØVEMATERIALE FOR DATERING OG DNA-ANALYSE FRA FANGSTANLEGGET PÅ NOIDDIIDČEARRU, BÅTSFJORD KOMMUNE

Jeg søker med dette om tillatelse for uttak av prøvemateriale fra fangstlokaliteten Noiddiidčearru (Kjøpmannskjølen) på Varangerhalvøya, Båtsfjord kommune, Finnmark fylke, med kulturminne-ID: 162510 (Georef: 70,41N/30.00Ø). Lokaliteten består av et svært omfattende fangstanlegg med fire sammenløpene drivgjerdene og to innhegninger bygget av stein. Den største innhegningen har en diameter på nærmere 160 meter. Drivgjørdene, ca 800 til 1500 meter lange, leder alle til den største innhegning, mens det nordligste gjerdet også leder til den minste innhegningen, og forbinder denne med den største. I tilknytning til disse innhegningene og drivgjørdene er det videre registrert over 1600 oppmurte skyteskjul, kjøttgjemmer, røyser, og andre strukturer, som bidrar til inntrykket av en svært omfattende fangstaktivitet (se vedlagt foto og kart). Måten drivgjørdene og innhegningene er organisert på, bl.a. med tydelig spor av regulering av innslipp i den store innhegningen, indikerer en kompleks anvendelse, der rein også kan ha vært holdt i live og tatt ut levende fra innhegningene.

Innsamling av prøvemateriale

I forbindelse med en befaring foretatt juli 2024 ble jeg oppmerksom på at det innenfor den største innhegningen var et tomt kjøttgjemme der det fortsatt lå igjen to legg-/lårbein av rein (se vedlagt foto). Beina ligger eksponert, delvis overvokst av mose. Kjøttgjemmet (ID: 162510 – 163) ligger i sør-enden av innhegningen, like nord for gjerdet. Kjøttgjemmet framtrer som en tilnærmet sirkulær oppmuring av større og mindre stein med ytre diameter på 2.0-2.3 m, mens åpningen/indre diameter er på 0.7 – 1.3 m. Det ligger i et område av innhegningen der det er relativt få andre kulturminner (et tilstøtende gjemme på nordsiden), der grunnen er planere enn ellers og der det også er noe mose- og gressvekst.

Jeg søker om å få ta ut disse to beinene for datering og eventuell DNA-analyse. Som det framgår av foto vil ingen inngrep i form av gravning eller flytting av stein være nødvendig. Beinene ligger eksponert og vil gradvis forvitte helt. I denne S/SØ-lige delen av innhegningen ligger det også en del andre reinbein i overflaten uten tilknytning til noen strukturer. De er delvis overvokst med mose, men ligger ellers eksponert. Jeg søker derfor om å få ta ut ytterligere to beinprøver fra disse dersom de ansees anvendelig for datering, slik at det totale antallet innsamlete bein dermed blir fire prøver. Heller ikke her vil innsamling medføre noen inngrep i strukturer eller i grunnen.

I dette området av innhegningen ble jeg også oppmerksom på noe som minner om ildsteder. Disse er tidligere ikke registrert, og jeg usikker på om det er ildsteder eller naturlige (geologiske) formasjoner (se foto). Jeg søker derfor om å foreta en liten identifiserende undersøkelse i en av strukturene (den det vedlegges foto av), og som innebærer et mindre prøvestikk (maks 10 x 10 cm) i den finere grusen innenfor kantsteinene. Dette for om mulig å spore trekull eller annet brent materiale, og ta ut prøver av det for datering. I tillegg søker jeg om å få snu enkelte kantstein, for på tilsvarende vis kunne spore eventuelt organisk materiale. Strukturen vil selvsagt bli restaurert etter undersøkelse.

Innsamlingen vil bli dokumentert med foto og beskrivelser, og georeferert med høypresisjon GPS.

Bakgrunn og målsetning

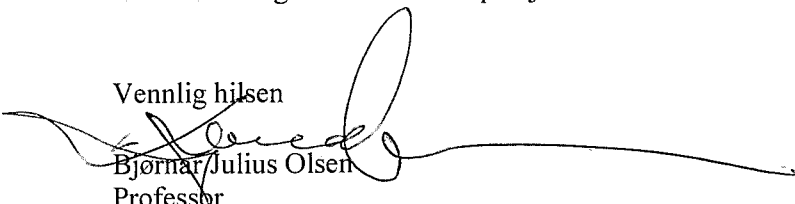
Den primære målsetningen med prøvetakingen er å bedre kunne datere denne spesielle typen av fangstanlegg, dvs. reingjerder med innhegninger, som primært kjennes fra Varangerhalvøya. Ingen av disse anleggene er tidligere karbondatert eller på annet vis datert arkeologisk, og de vil selvsagt ha stor verdi å få dateringer direkte knyttet til fangsten. Dateringene vil bli utført av Nasjonallaboratoriene for datering, NTNU.

Fra skriftlige kilder, bl.a. lensregnskap, vet vi at fangsten i disse anleggene foregikk på slutten av 1500-tallet, og gradvis avtok i første del av 1600-tallet. I 1690-årene meldes det at anleggene «staar øde», dvs. at fangsten da hadde opphørt. Når fangsten på Noiddiidčearru tok til har vi imidlertid ingen sikker informasjon om. Det samme gjelder de tre andre slike anlegg vi kjenner fra Varangerhalvøya. Det skal her nevnes at fangst med sammenløpene drivgjerder *uten* innhegninger kjennes fra langt flere lokaliteter på Varangerhalvøya (og fra Norge ellers), og muligens kan ha utgjort en teknologisk forløper. En antagelse er uansett at fangsten med innhengninger representerer en siste fase av villreinfangsten, og at den i dette området erstattet den storstilte fangsten med fangstgroper på «eidet» mellom Varangerfjorden og Tanaelva. Karbondateringer herfra (Gollevárri) tyder på at denne gropfangsten på Varangereidet nådde et høydepunkt mellom 1200- og 1400-tallet. En videre hypotese er at *kombinasjonen* av drivgjerder og innhegninger, som utgjør en helt ny teknologi, ikke bare representerer den siste fase av villreinfangsten, men også ble avgjørende for utviklingen av tamreindriften. Innhegningen og gjerdene for skilling og slaktning er her i sin *form* identiske med anleggene vi kjenner fra Varangerhalvøya (Vorren 1944, 1998; Olsen 1988; Hansen og Olsen 2022).

Dersom beinmaterialet er av tilstrekkelig god kvalitet vil det også bli forsøkt gjennomført en DNA-analyse av beinene. Nyere analyser av reinbein har vist dagens tamrein ikke er nært genetisk beslektet med områdets villrein, og følgelig at tamreindriften slik vi kjenner den fra de siste århundrene ikke var basert på temming av lokal villrein (Røed, Bjørklund og Olsen 2018). Dersom det viser seg at anleggene på Noiddiidčearru representerer en siste fase av villreinfangsten, og også hadde betydning for utviklingen av tamreinnomadismen, vil resultatene av en genetisk analyse av reinbeinene herfra være av stor interesse.

Om tillatelse gis vil prøvetakingen på Noiddiidčearru finne sted medio august 2025. Foruten søker vil arkeolog dr.art. Kjersti Schanche og lokalhistoriker Øystein Nilsen delta. Undersøkelsen knytter an til søkers lange forskning på reinøkonomier og reindriftens oppkomst i Varangerområdet (bl.a. Olsen 1988, 2019; Hedman, Olsen og Vretemark 2015) og er også faglig forankret i et omsøkt NFR-prosjekt som nå er til vurdering med søker som prosjektleder.

Vennlig hilsen

Bjørnar Julius Olsen
Professor

Epost: bjornar.olsen@uit.no
Telefonnummer: 98061579

Vedlegg:

Foto av den største innhegningen med drivgjerder på Noiddiidčearru
Kart over registrerte kulturminner på Noiddiidčearru
Foto av reinbein i beingjemme, Noiddiidčearru
Foto av mulig ildsted, Noiddiidčearru

Kopi:

Sámediggi - Sametinget
Postboks 3
9735 Kárášjohka/Karasjok

Norges arktiske universitetsmuseum
UiT Norges arktiske universitet
Postboks 6050 Langnes
NO-9037 Tromsø

Finnmark fylkeskommune
Postboks 701
9815 Vadsø

FeFo
Postboks 133
9811 Vadsø

Varangerhalvøya nasjonalparkstyre
c/o Statsforvalteren i Troms og Finnmark
Postboks 700
9801 Vadsø

Fra: Bjørnar Julius Olsen[bjornar.olsen@uit.no]

Sendt: 06.05.2025 13:13:08

Til: postmottak@ra.no[postmottak@ra.no]

Kopi: samediggi@samediggi.no[samediggi@samediggi.no];Postmottak

UMAK[postmottak@umak.uit.no];FFK - Postmottak[postmottak@ffk.no];Postmottak

FeFo[post@fefo.no];Østereng, Geir[geir.ostereng@statsforvalteren.no];

Tittel: Søknad om uttak av prøvemateriale for datering av fangstanlegg på Noiddiidcearru, Båtsfjord kommune, Finnmark

Hei,

Vedlegger søknad om innsamling av dateringsmateriale fra fangstanlegget på Noiddiidcearru/Kjøpmannskjølen.

Vennlig hilsen

Bjørnar Olsen

Riksantikvaren
Direktoratet for kulturmiljøforvaltning
Postboks 1483 Vik
0109 OSLO

SØKNAD OM UTTAK AV PRØVEMATERIALE FOR DATERING OG DNA-ANALYSE FRA FANGSTANLEGGET PÅ NOIDDIIDČEARRU, BÅTSFJORD KOMMUNE

Jeg søker med dette om tillatelse for uttak av prøvemateriale fra fangstlokaliteten Noiddiidčearru (Kjøpmannskjølen) på Varangerhalvøya, Båtsfjord kommune, Finnmark fylke, med kulturminne-ID: 162510 (Georef: 70,41N/30.00Ø). Lokaliteten består av et svært omfattende fangstanlegg med fire sammenløpene drivgjerder og to innhegninger bygget av stein. Den største innhegningen har en diameter på nærmere 160 meter. Drivgjerdene, ca 800 til 1500 meter lange, leder alle til den største innhegning, mens det nordligste gjerdet også leder til den minste innhegningen, og forbinder denne med den største. I tilknytning til disse innhegningene og drivgjerdene er det videre registrert over 1600 oppmurte skyteskjul, kjøttgjemmer, røyser, og andre strukturer, som bidrar til inntrykket av en svært omfattende fangstaktivitet (se vedlagt foto og kart). Måten drivgjerdene og innhegningene er organisert på, bl.a. med tydelig spor av regulering av innslipp i den store innhegningen, indikerer en kompleks anvendelse, der rein også kan ha vært holdt i live og tatt ut levende fra innhegningene.

Innsamling av prøvemateriale

I forbindelse med en befaring foretatt juli 2024 ble jeg oppmerksom på at det innenfor den største innhegningen var et tømt kjøttgjemme der det fortsatt lå igjen to legg-/lårbein av rein (se vedlagt foto). Beina ligger eksponert, delvis overvokst av mose. Kjøttgjemmet (ID: 162510 – 163) ligger i sør-enden av innhegningen, like nord for gjerdet. Kjøttgjemmet framtrer som en tilnærmet sirkulær oppmuring av større og mindre stein med ytre diameter på 2.0-2.3 m, mens åpningen/indre diameter er på 0.7 – 1.3 m. Det ligger i et område av innhegningen der det er relativt få andre kulturminner (et tilstøtende gjemme på nordsiden), der grunnen er planere enn ellers og der det også er noe mose- og gressvekst.

Jeg søker om å få ta ut disse to beinene for datering og eventuell DNA-analyse. Som det framgår av foto vil ingen inngrep i form av gravning eller flytting av stein være nødvendig. Beinene ligger eksponert og vil gradvis forvitte helt. I denne S/SØ-lige delen av innhegningen ligger det også en del andre reinbein i overflaten uten tilknytning til noen strukturer. De er delvis overvokst med mose, men ligger ellers eksponert. Jeg søker derfor om å få ta ut ytterligere to beinprøver fra disse dersom de ansees anvendelig for datering, slik at det totale antallet innsamlete bein dermed blir fire prøver. Heller ikke her vil innsamling medføre noen inngrep i strukturer eller i grunnen.

I dette området av innhegningen ble jeg også oppmerksom på noe som minner om ildsteder. Disse er tidligere ikke registrert, og jeg usikker på om det er ildsteder eller naturlige (geologiske) formasjoner (se foto). Jeg søker derfor om å foreta en liten identifiserende undersøkelse i en av strukturene (den det vedlegges foto av), og som innebærer et mindre prøvestikk (maks 10 x 10 cm) i den finere grusen innenfor kantsteinene. Dette for om mulig å spore trekull eller annet brent materiale, og ta ut prøver av det for datering. I tillegg søker jeg om å få snu enkelte kantstein, for på tilsvarende vis kunne spore eventuelt organisk materiale. Strukturen vil selvsagt bli restaurert etter undersøkelse.

Innsamlingen vil bli dokumentert med foto og beskrivelser, og georeferert med høypresisjon GPS.

Bakgrunn og målsetning

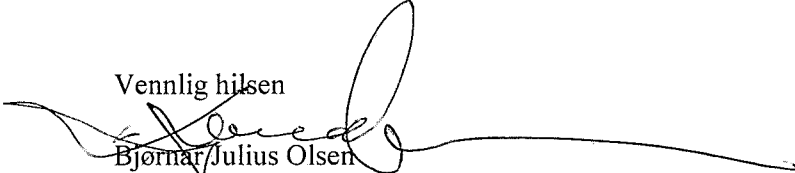
Den primære målsetningen med prøvetakingen er å bedre kunne datere denne spesielle typen av fangstanlegg, dvs. reingjerder med innhegninger, som primært kjennes fra Varangerhalvøya. Ingen av disse anleggene er tidligere karbondatert eller på annet vis datert arkeologisk, og de det vil selvsagt ha stor verdi å få dateringer direkte knyttet til fangsten. Dateringene vil bli utført av Nasjonallaboratoriene for datering, NTNU.

Fra skriftlige kilder, bl.a. lensregnskap, vet vi at fangsten i disse anleggene foregikk på slutten av 1500-tallet, og gradvis avtok i første del av 1600-tallet. I 1690-årene meldes det at anleggene «staar øde», dvs. at fangsten da hadde opphørt. Når fangsten på Noiddiidčearru tok til har vi imidlertid ingen sikker informasjon om. Det samme gjelder de tre andre slike anlegg vi kjenner fra Varangerhalvøya. Det skal her nevnes at fangst med sammenløpene drivgjerder *uten* innhegninger kjennes fra langt flere lokaliteter på Varangerhalvøya (og fra Norge ellers), og muligens kan ha utgjort en teknologisk forløper. Én antagelse er uansett at fangsten med innhegninger representerer en siste fase av villreinfangsten, og at den i dette området erstattet den storstilte fangsten med fangstgroper på «eidet» mellom Varangerfjorden og Tanaelva. Karbondateringer herfra (Gollevárri) tyder på at denne gropfangsten på Varangereidet nådde et høydepunkt mellom 1200- og 1400-tallet. En videre hypotese er at *kombinasjonen* av drivgjerder og innhegninger, som utgjør en helt ny teknologi, ikke bare representerer den siste fase av villreinfangsten, men også ble avgjørende for utviklingen av tamreindriften. Innhegningen og gjerdene for skilling og slaktning er her i sin *form* identiske med anleggene vi kjenner fra Varangerhalvøya (Vorren 1944, 1998; Olsen 1988; Hansen og Olsen 2022).

Dersom beinmaterialet er av tilstrekkelig god kvalitet vil det også bli forsøkt gjennomført en DNA-analyse av beinene. Nyere analyser av reinbein har vist dagens tamrein ikke er nært genetisk beslektet med områdets villrein, og følgelig at tamreindriften slik vi kjenner den fra de siste århundrene ikke var basert på temming av lokal villrein (Røed, Bjørklund og Olsen 2018). Dersom det viser seg at anleggene på Noiddiidčearru representerer en siste fase av villreinfangsten, og også hadde betydning for utviklingen av tamreinnomadismen, vil resultatene av en genetisk analyse av reinbeinene herfra være av stor interesse.

Om tillatelse gis vil prøvetakingen på Noiddiidčearru finne sted medio august 2025. Foruten søker vil arkeolog dr.art. Kjersti Schanche og lokalhistoriker Øystein Nilsen delta. Undersøkelsen knytter an til søkers lange forskning på reinøkonomier og reindriftens oppkomst i Varangerområdet (bl.a. Olsen 1988, 2019; Hedman, Olsen og Vretemark 2015) og er også faglig forankret i et omsøkt NFR-prosjekt som nå er til vurdering med søker som prosjektleder.

Vennlig hilsen

Bjørnar Julius Olsen
Professor

Epost: bjornar.olsen@uit.no
Telefonnummer: 98061579

Vedlegg:

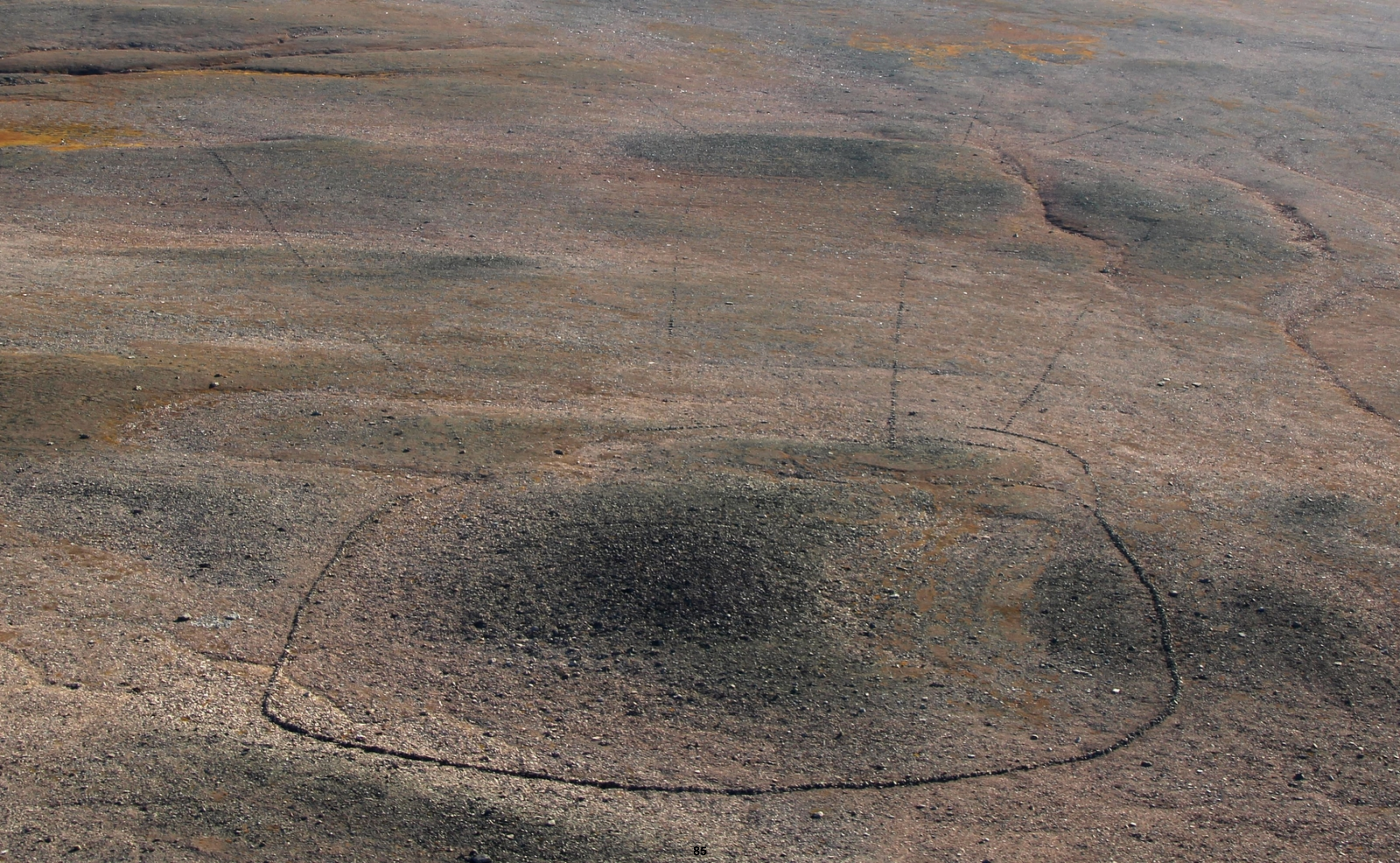
Foto av den største innhegningen med drivgjerder på Noiddiidčearru
Kart over registrerte kulturminner på Noiddiidčearru
Foto av reinbein i beingjemme, Noiddiidčearru
Foto av mulig ildsted, Noiddiidčearru

Kopi:

Sámediggi - Sametinget
Postboks 3
9735 Kárášjohka/Karasjok

Norges arktiske universitetsmuseum
UiT Norges arktiske universitet
Postboks 6050 Langnes
NO-9037 Tromsø

Finnmark fylkeskommune
Postboks 701
9815 Vadsø

Dokument 'S' - Skjema om uttak av prøvet materiale for datering Noiddiidcearru.pdf kunne ikke settes inn i møteinnkallingen.

Dokument '. Foto av st | ©rste innhegning med drivgjerder Noiddiide ||fearru.jpg' kunne ikke settes inn i møteinnkallingen.

Noiddiidčearru

1:7000

Tegnforklaring

- Skyteskjul
- Div. steinkonstruksjoner, røyser, gjemmer etc
- Fangstgjerde

0 125 250 500 750 1 000
Meter

Dokument '. Kart over registrerte kulturminner Noiddiidc Hæarru .jpg' kunne ikke settes inn i møteinnkallingen.

Dokument '. Reinbein i kj |©ttgjemme.jpg' kunne ikke settes inn i møteinnkallingen.

Dokument '. Mulig ildsted.jpg' kunne ikke settes inn i møteinnkallingen.

ST 38/25 Eventuelt